

חוברת נהלים ביטחון, בטיחות ושעת חרום לגני ילדים

אין בחוברת זו בכדי להחליף את חוזרי המנכ"ל אלא כתוספת להם.
בכל מקרה של ספק- הכתוב בחוזר המנכ"ל הוא הקובע!!
(חוזר מנכ"ל – "נוהלי ביטחון, בטיחות, שעת חירום וטיולים בגני ילדים
no/3(ב) מרחשון תשס"ח נובמבר 2007").

תוכן העניינים	
עמוד	תוכן
4-10	הנחיות ביטחון ובטיחות בשגרה
11-15	דרכי פעולה באירועי חירום
16-22	הדרכת גננות את הילדים בנושאי בטיחות
23	רשימת טלפונים מועצה
24-32	צל"ח גן- שגרה וחירום
33-38	התערבות פסיכו- חינוכית בגן באירועי חירום
39-41	נספח 1- מודל מעש"ה
42-47	נספח 2- כלי חוסן
48	נספח 3- תוכנית עבודה שנתית לגננת
49	נספח 4- דו"ח סריקות חודשי
50	נספח 5- טופס החתמת נהלים
51-52	נספח 6- דו"ח תאונה
53	נספח 7- טופס הפניית מתנדב
54	נספח 8- דיווח על ביצוע תרגיל
55	נספח 9- תיק ביטחון
56	נספח 10- טבלת עזר לבדיקת מרכיבי ביטחון
57	נספח 11- רשימת שמות ילדי הגן
58	נספח 12- רשימת שמות הצוות ומתגברים
59	נספח 13- טלפונים חיוניים
60	נספח 14- נוהל שיחרור ילדים בשעת חירום

גננות יקרות,

אנחנו שמחים לתת לכן חוברת המרכזת את נושא הביטחון, בטיחות ושעת חירום לשנת הלימודים תשע"ז. החוברת מכילה את רוב הנהלים, המידע ובעיקר הטפסים, שימשו אתכן בעבודתכן במהלך השנה. החוברת תימסר ביד ובמקביל תשלח אליכן במייל. חוברת זו הינה רב-שנתית, ועל כן **אין לכתוב עליה**. יש לצלם מהחוברת או להדפיס מהקובץ שנשלח אליכן.

בסוף החוברת ישנו פרק המתייחס לצל"ח גן (צוות לשעת חירום), ובו הנחיות, הסברים ונספחים לתפקוד והתמודדות באירועי חירום שונים- הן בהיבט הארגוני והן בהיבט הפסיכו-חינוכי (החומרים בהיבט זה תומצתו בעיקר מאתר שפינט וכן ממרכז חוסן ע"ש כהן-האריס בת"א, המלווה את התוכניות והתכנים הללו במוסדות החינוך בגולן).

מחלקת ביטחון ומרכז חוסן משקיעים את מירב המאמצים על מנת לשפר ולייעל באופן תמידי את התכנים בנושא ביטחון, בטיחות והערכות לחירום בגני הילדים. נושא השמירה על הילדים הוא בראש סדר העדיפויות שלנו וגם שלכן, ולכן אנו מבקשים לקרוא ולעבור על החוברת לפרטי פרטים, במידה וישנן שאלות אתן מוזמנות לפנות לקב"ט מוס"ח בכל זמן ובכל שעה.

בנוסף חשוב לזכור כי חיוג מהיר למוקד גולן הוא 04-3732099 / *3254

בברכת שנה בטוחה ושקטה,
שירה זפרני- רכזת מוס"ח מרכז חוסן 054-4904860
יואל פולצ'ק קב"ט מוס"ח 058-4061187

הנחיות ביטחון ובטיחות בשגרה:

1. סריקות בוקר:

בכל בוקר עם הגעת מנהלת הגן/סייעת - תתבצע סריקה **חיצונית ופנימית** בגן.
הסריקה החיצונית מתבצעת ע"י סייעת/מנהלת הגן וכוללת, סריקה לאורך הגדר ההיקפית, שיחים, פחים, מפגעים בטיחותיים וחיפוש אחר חפצים חשודים.
יש להקפיד על בדיקה יסודית במהלך הסריקה ולשים דגש על פחי אשפה, מגרש חול, שעוני חשמל, צמחייה, מחסנים וכל מקום אחר העלול לשמש להסתרת מטען.
הסריקה הפנימית מתבצעת על ידי סייעת/מנהלת הגן וכוללת, סריקה בכל החדרים הפנימיים לאיתור פריצה/גניבה וכן לוודא שלא הונחו בהם מטענים. במקרה ומזהים משהוא חריג יש לדווח למוקד/קב"ט מוס"ח. לאחר סיום הסריקות תרשום הגנת את זמן הסריקות ב"דף סריקות" מופעי בהמשך החוברת.

2. שערים:

שערי כניסה ראשי - עם הגעת מנהלת הגן/סייעת לשטח הגן יש לפתוח את השער על ידי "מפתח גננת". יש להיכנס לשטח הגן ולוודא שהשער נטרק לאחר הכניסה.
פירוט הנוהל המפורט לגבי אופן השימוש במערכת השליטה והבקרה מופיע בהמשך החוברת.
שער חירום - אחת לחודש יש לפתוח את מנעול שער החירום שבחצר לצורך בדיקת תקינותו. יש לפתוח את השער ולוודא שאין שום מכשול המונע את פתיחתו המלאה. כמו כן, יש לפתוח ולסגור את המנעול לצורך בדיקת תקינותו ומניעת חלודה. מומלץ לתלות מפתח בקיר ע"ג מסמר.

הערה - בכל שעות הפעילות שערי הגן יהיו נעולים.

3. חירום:

יציאת חירום - בכל גן תמצא יציאת חירום ממבנה הגן (חלון ו/או דלת) מעל יציאת החירום ימצא שלט זוהר ועליו כתוב - "יציאת חירום".
ציוד כיבוי אש - בכל גן יימצאו מטף כיבוי אש, גלגלון ומדבקה עליה הוראות הפעלה לשעת שריפה. על הגנת לדעת כיצד לתפעל מטף - גננת שמעוניינת בהדרכה יש ליצור קשר עם קב"ט מוס"ח.
תיק עזרה ראשונה - בכל גן יימצא תיק עזרה ראשונה ומיקומו יובא לידיעת כלל צוות הגן.
מקלט/ממ"ס הגן - באחריות מנהלת הגן לדאוג לכך ששטח המקלט/הממ"ס יהיה פנוי לשהייה של כל ילדי הגן והצוות, יש למנוע את הפיכת המקלט למחסן צפוף ודחוס. כאמור, עותק של רשימות הילדים ומתגברים תמצא במקלט/ממ"ס הגן, במקלט/ממ"ס יהיה מצוי תיק ע"ר נוסף+ אלונקה.
שטח כינוס - לכל גן יש לקבוע שטח כינוס חיצוני למבנה אשר אליו יפנו ילדי הגן בזמן אירוע חירום. את מיקום שטח הכינוס ובחירתו יש לקבוע יחד עם קב"ט מוס"ח באחריות מנהלת הגן לבצע תרגול יציאה לשטח הכינוס, בהתאם לתרגילי הביטחון השנתיים.

4. נושאים כלליים:

גננת משלימה/ סייעת משלימה: באחריות הגננת אם לידע כל גננת משלימה/ סייעת משלימה המגיעה לגן ילדים מחובתה להכיר ולדעת היכן נמצאים: תיק העזרה ראשונה, ציוד כיבוי אש, שערי/ציאות החירום ומפתחות למנעולים השונים, כמו כן מיקום לחצן המצוקה וכל נוהלי החירום של הגן (טופס החתמת תדרוך נמצא בסוף החוברת) .

רשימת ילדי הגן: בידי מנהלת הגן תהיה רשימה שמית של כל ילדי הגן, הרשימה תכלול: מס' ת.ז, כתובת, פרטי ההורים, טלפונים, פלאפונים, אדם נוסף הקרוב למשפחת הילד ופרטיו, קופ"ח של הילד, רגישויות לתרופות וכו'. עותק של רשימת ילדי הגן תהיה גם במקלט/ ממ"ס הגן. בנוסף בידי מנהלת הגן תהיה רשימה שמית של אנשי צוות הגן עם פרטיהם האישיים כולל פרטים אחרים רלוונטיים כגון שייכות קופ"ח, טלפונים נוספים, פלאפונים וכדומה.

תרגילים: במהלך השנה יש לבצע את התרגילים לפי התוכנית השנתית וכן ע"פ חוזר מנכ"ל.

ראה נספח מס' 3: תוכנית עבודה שנתית לגננת

טלפונים חיוניים: בכל גן תהיה רשימת טלפונים חיוניים בסמוך למכשיר הטלפון בגן.

נוהל סריקות בוקר בגן ילדים

1. בגני הילדים ישנה חובה לבצע סריקה של חצר הגן ומבנה הגן לפני הגעת הילדים לגן ובסיום הפעילות בגן ושחרור הילדים הביתה.
2. סריקה תבוצע אך ורק על ידי אחד מבעלי התפקידים הבאים:
  - א. מנהלת הגן.
  - ב. סייעת הגן.
3. הסריקות המחויבות הן בשעות הבוקר לפני הגעת הילדים, ובסיום היום לאחר צאת אחרון הילדים מהגן.

ראה נספח מס' 4: דו"ח סריקות חודשי

נוהל פתיחת שער והכנסת מבקרים בגן ילדים

סדר הפעולות בעת הגעת הגננת/סייעת לגן:

1. עם הגעת מנהלת הגן/סייעת לשטח הגן יש לפתוח את השער על ידי "מפתח גננת". יש להיכנס לשטח הגן ולוודא שהשער סגור ונעול לאחר הכניסה .
2. בעת הגעת הילדים לגן (7:30-8:15) והן בסוף היום , ניתן להשאיר את דלת הגן פתוחה ע"פ שיקול דעתה של הגננת.

סדר הפעולות בעת הגעת מבקר לגן:

1. כל אדם המגיע לשער הכניסה מצלצל בלחצן האינטרקום שנמצא על גבי שער הכניסה .
2. מנהלת הגן/סייעת שומעת את הצלצול ובודקת מי המבקר, רק במידה והיא מכירה אותו ומזהה אותו תאפשר את כניסתו .
3. במידה והיא לא מזהה, תבקש מהמבקר להזדהות .
4. במידה והמבקר הציג תעודה רלוונטית תאשר לו מנהלת הגן/סייעת להיכנס .

סדר הפעולות בעת יציאה מהגן:

1. בסוף יום לאחר יציאת מנהלת הגן/סייעת יש לוודא סגירת השער ונעילתו.
2. במידה ו"מפתח גננת" אבד, יש לדווח באופן מיידי למחלקת תחזוקה. במקרה של אובדן המפתחות - הגננת/סייעת אחראית על שכפול המפתחות מתקציב הגן.

חירום:

1. בזמן הפסקת חשמל וכן בנייתוק המערכת מהחשמל, מתבטלת הנעילה.
- בכל מקרה של הפסקת חשמל יש לדווח באופן מיידי למוקד 04-6964025.

כניסת קבלנים:

1. קבלנים/נותני שירותים קבועים שיאושרו ע"י מחלקת הביטחון ויציגו אישורי העדר עבירות מין יקבלו כרטיס מיוחד במהלך השנה מהמחלקה. בהצגת האישור לגננת היא תוכל לאשר כניסה לעובד ללא ליווי ובצורה מהירה, זאת בהתאם לנהלי חוזר מנכ"ל משרד החינוך.
2. קבלן שלא מאושר כניסה, תבקש ממנו הגננת ליצור קשר עם הגורם המפנה לצורך קבלת אישור.

הערות נוספות:

1. יש לוודא סגירת השער לאחר כניסת מבקר.
2. הורים צריכים לוודא, כי בזמן כניסתם לא נכנסים איתם אנשים לא מזוהים או לא מוכרים לשטח הגן.
3. צריך לדאוג לרבש"צ לשכפול מפתח על מנת שתהיה לו כניסה חופשית לשטח הגן.

נוהל הדרכת מנהלת גן לגננות משלימות / מחליפות / סייעות בתחילת שנה

בעקבות ביקורות מתוכננות ויזומות בגני הילדים נמצא כי, יש פער משמעותי בהערכות הגן לחירום בין מנהלת הגן לבין גננת ממלאת מקום/ משלימה/ וסייעת הגן. על כן יש לבצע תדריך של הגננת לכל צוות הגן ובסופו להחתיים את איש הצוות.

ראה נספח מס' 5: טופס החתמת נהלים גננת משלימה/ סייעת

להלן משימות לביצוע שעל כלל בעלי התפקידים בגן להכיר, יודאו את ביצוע המשימות עם כניסתן למשמרת העבודה בכל יום:

- א. **בדיקה האם בוצעה סריקת בוקר** - חובה לבדוק שאכן בוצע סריקות בוקר בתוך הגן ומחוצה לו לפני שילדי הגן מגיעים על מנת לוודא שהכול תקין בטיחותית ואין חפצים חשודים מול הגננת/סייעת.
- ב. **בדיקת המצאות מפתח רזרבי**- חובה לוודא המצאות מפתחות הגן, מפתחות המבנה + מפתחות (לשערים) מומלץ לתלות את המפתח במקום המוכר לכל צוות הגן.
- ג. **המצאות תיק עזרה ראשונה** - יש לשים את תיק העזרה ראשונה במקום בולט הנראה לעין על מנת לתת מענה מהיר במקרה של אירוע חירום/רפואי.
- ד. **מיקום לחצן המצוקה** - חובה לדעת מיקום הלחצן ולהכיר את אופן השימוש בו במקרה של אירוע חירום.
- ה. **מיקום הטלפון ותקינותו, ובעיקר המצאות רשימת טלפונים חיוניים של אנשי הביטחון בניהם רבש"צ, קב"ט מוס"ח, קב"ט מועצה, מוקד ומיקום מטפי כיבוי אש ותקינותם** - כל גננת וממלאת מקום גננת מחויבת לעבור הדרכה לגבי אופן השימוש באמצעי כיבוי אצל סגן קב"ט המוסד החינוכי.
- ח. **מיקום מפסק חשמל ראשי** - לדעת היכן ממוקם המפסק הראשי ולהכיר שבזמן אירוע שריפה יש להורידו.
- ט. **מרחב מוגן** - חובה לוודא תקינות והמצאות הציוד הרלוונטי בתוך המרחב המוגן:
  1. ארון חירום - הכולל בתוכו את כל הציוד הנדרש לאירוע חירום.
  2. מערכת סינון אויר במידה וקיים.
  3. תאורת חירום.
  4. רשימת ילדים מעודכנת לשנה"ל הנוכחית.
  5. דף תקשורת של ילדי הגן כולל רשימת טלפונים של ההורים.
  6. רשימת ילדים הנזקקים לתרופות ומיקום התרופות (כולל רגישויות לחומרים מסוימים).
- י. **תרגולות חירום** – חובה על מנהלת הגן לדרוש מצוות הגן להיות נוכחים בתרגילי החירום על מנת שכל אחד מאנשי הצוות יכיר מה עושים בזמן אירוע חירום גם כשהגננת לא נמצאת.
מומלץ לבצע תרגולות גם אצל צוות הצהרונים.
- יא. מיקום והמצאות חוברת הנהלים של הגן וחוזרי מנכ"ל משרד החינוך.
- יב. במידה וישנן שאלות, אתן מוזמנות לפנות לקב"ט מוס"ח.

נוהל יציאה לטיול/ פעילות חוץ בגן ילדים

1. כללי:

מרבית גני הילדים יוצאים במהלך השנה לטיול/ פעילות מחוץ לשטח הגן בתחום הישוב, לטיולים אלו לא נדרש אישור בטחוני מהלשכה לתיאום טיולים, אך כן נדרש עדכון טלפוני לרבש"צ.

2. ישנה הפרדה בנהלים בין טיול בתוך שטחי הישוב לבין כל יציאה מחוץ לישוב:

א. יציאה לטיול **בשטח פתוח מחוץ לשטחי הישוב** מחייבת שליחת טופס ותיאום מול "הלשכה לתיאום טיולים" של משרד החינוך בכתובת האתר: www.mokedteva.co.il או מוקד טבע.

ב. יציאה לסיור למקומות המחייבים תשלום כספי או מרכז מבקרים, הם באחריות הגנת, עליה לוודא שאכן למקום יש רישיון עסק. גנת חייבת לבקש מהמקום לפקסס לה עותק של רישיון העסק.

משרד החינוך אוסר על גנת לצאת לסיור במקום שאין לו רישיון עסק.

הערות:

גנת שלא מצליחה להיכנס לאתר הלשכה לתיאום טיולים או שהגן אינו מופיע במערכת, יש לעדכן את הקב"ט/מוקד הרלוונטי על מנת שיטפל.

טופס הפניית מתנדב

במהלך השנה ישנם מספר אירועים בהם אנו נעזרים בהורים מתנדבים, אם למטרות סייע באירוע חירום ואם לשם ליווי בטיולים או בפעילות אחרת. כל הורה אשר מגיע לצורך זה מחוייב ב"טופס הפניית מתנדב" לצורך ביטוח במקרה של פגיעה או כל אירוע חריג. **האחריות על מילוי הטופס הינו על הגנת.** טופס זה מהווה אסמכתא לביטוח במידה והמתנדב נפגע, לכן יש חשיבות רבה למלאו באופן מלא ומדוייק. יש לצייין את תפקיד המתנדב בסעיף: התנדב לעבוד בתפקיד... (ליווי טיול/ תגבור בשעת חירום/ וכד').

יש להחתים הורים אלו על טופס התנדבות לצורך ביטוח, האחריות למילוי הטופס היא על הגנת! את הטופס יש לשמור במקום מוגדר מראש בגן.

ראה נספח מס' 7: טופס הפניית מתנדב

נוהל ביקורת ביטחון מתוכננת ומזדמנת בגן ילדים

1. ביקורת ביטחון מתוכננת לשנה"ל _____ תיערך לכל גני הילדים בתיאום מול הגגנת.

להלן רשימת הנושאים אשר ייבדקו בביקורת "מתוכננת":

- א. הימצאות חוזר מנכ"ל גני ילדים.
- ב. תכנית עבודה שנתית - תכנון מול ביצוע.
- ג. בדיקת הימצאות תיק /קלסר המרכז בתוכו מסמכים הקשורים לנושאי ביטחון, בטיחות והיערכות לחירום עם חוצצים ביניהם.
- ד. הימצאות רשימת טלפונים חיוניים בצמוד לעמדת הטלפון.
- ה. בדיקת מרכיבי הביטחון – תקינותם וכשירותם.
- ו. בדיקת המקלט / המרחב המוגן.
- ז. בדיקת שטח הכינוס.
- ח. בדיקת לחצן המצוקה.
- ט. בדיקת הימצאות רשימת טלפונים וכתובות של כול הורי ילדי הגן וצוות מתנדבי הורים לשעת חרום.

1. ביקורת ביטחון "מזדמנת" בגן ילדים:

ביקורת ביטחון מזדמנות לשנה"ל _____ יתקיימו בכל גני הילדים באופן מזדמן במהלך השנה. בביקורת זו נבדקים באופן מדגמי מס' נושאים הקשורים לאבטחה, ביטחון, בטיחות ושעת חירום. יש להדגיש כי ביקורת זו אינה תתואם מראש ואין צורך להיערך מראש עבורה. הביקורת "תצלם" את המצב הנתון ביום הביקורת עפ"י הנושאים שייבדקו.

הביקורת תעסוק בתחומים הבאים:

- א. סיור תקינות גדרות ושערי חירום.
- ב. בדיקת מרכיבי ביטחון.
- ג. בדיקת לחצן מצוקה וזמן תגובה של המוקד.
- ד. בדיקה חזותית של מתקני חצר.
- ה. בדיקת תיק עזרה ראשונה.
- ו. בדיקה ויזואלית של ציוד כיבוי האש.

תרגילי חירום במהלך השנה

בפתיחת השנה, כל גננת מחויבת עד לסוף חודש אוקטובר בביצוע תרגיל "ירי טילים" ו"רעידת-אדמה/שריפה" (יציאה ל"שטח כינוס"). על הגננת לקבוע תאריך ולעדכן את הרבש"צ ע"מ שיגיע לצפות בתרגיל. להלן פירוט לגבי התרגילים:

א. תרגיל ירי טילים:

מטרת התרגיל הינה לתרגל את ילדי הגן וצוות הגן להיכנס למקלט/ממ"ד כאשר אנו שומעים אזעקה. בתחילת התרגיל הגננת מחליטה על סימן מוסכם מראש שמוכר לילדים ולצוות הגן כמו: משרוקית, פעמון, מחיאת כף. כאשר הגננת משתמשת בסימן המוסכם כל הילדים בגן כלל צוות הגן נכנסים למקלט/ממ"ד, במידה ויש מרחק רב עד למקלט- נכנסים ל"הכי מוגן שיש" (במידה ויש לכן ספק נא לשאול את קב"ט מוס"ח), הגננת מוודאת כי לא השאירה אף ילד מחוץ למרחב המוגן. בתוך הממ"ס/ מקלט אמורה להימצא רשימת שמות עדכנית של ילדי הגן, הגננת מקריאה שמות ומוודא שכל הילדים והצוות נכנסו פנימה, סגירת דלת, לאחר מכן מבצעת הגננת פעילות הפגתית לילדים. זמן משוער של כ-10 דקות (ולאחר מכן מבצעים חזרה לשגרה).

ב. תרגיל רעידת אדמה:

במצב זה, עם הרגשת הרעידה, יש לאסוף במהירות האפשרית את כל הילדים לשטח חיצוני בו אין כלום מעל הראש, שטח הכינוס החיצוני למבנה הגן, שהוגדר מראש. שם מבצעים בדיקת שמות ע"מ לוודא שכולם נמצאים. לאחר בדיקת השמות ממתינים לקבלת הוראות נוספות ומפעילים "תכנית הפגה פדגוגית".

חשוב לזכור כי בזמן רעידת אדמה לא בהכרח תשמע אזעקה.

ג. תרגיל מוסדות חינוך ארצי:

ייערך בחודש פברואר יתבצע תרגיל ארצי בו יתרגלו כלל גני הילדים ובתי הספר בארץ. בתאריך זה אין יציאה מהגן. תרחיש התרגיל הוא רעידת אדמה/ ירי טילים הנחיות מפורטות יועברו בהמשך.

הערה: בגמר כל תרגיל יש לשלוח טופס דיווח על ביצוע תרגיל לקב"ט מוסח

[ראה נספח מס' 8: טופס דיווח על ביצוע תרגיל בגן ילדים](#)

דרכי פעולה בעת אירוע של ירי טילים/ שמיעת אזעקה

אירוע של נפילת טילים יכול להתחיל בשמיעת אזעקה או לחילופין בשמיעת פיצוץ, אירוע זה יכול לתפוס אותנו בכל רגע נתון במהלך היום- בחצר, בטיול במושב, בזמן ארוחת הבוקר....
כאשר שומעים נפילה/ אזעקה, לא בדוק האם מדובר באימון או בניסוי- קודם יש להתייחס אל המקרה כאמת ורק לאחר מכן לבדוק במה מדובר, יש ספק?- אין ספק!

הנחיות התנהגות בעת ירי טילים/ שמיעת אזעקה

1. יש להיכנס עם הילדים למרחב מוגן.
במידה והמרחב המוגן רחוק- יש להיכנס למרחב "הכי מוגן שיש".
במידה ונמצאים מחוץ לגן בשטח פתוח ובמרחק ממבנה- יש לשכב על הרצפה ולהניח ידיים על הראש.
לאחר כעשר דקות- במידה ויש צורך משפרים למרחב מוגן.
2. סופרים את הילדים והצוות (כמותית) ולאחר מכן בודקים שמית- לפי הרשימה שנמצאת במרחב המוגן.
3. במידה ויש צורך- מזעיקים סיוע של כוחות הצלה או רבש"צ ומתגברים.
4. לאחר מכן יש להעביר דיווחים לגורמים הרלוונטיים (רבש"צ, מוקד גולן/ קב"ט מוס"ח, מפקח).
5. הפעלה יעילה של הילדים לצורך הפגה.
6. יציאה מהמרחב המוגן וחזרה לשגרה תועבר כהנחיה לגנת ע"י רבש"צ הישוב המארח או ע"י קב"ט מוס"ח/ מוקד גולן.

דרכי פעולה בעת אירוע רעידת אדמה

אירוע רעידת אדמה הינו אירוע רב מערכתי ויעסיק את כלל גורמי הביטחון וההצלה באזור, על כן ישנה חשיבות לעבוד ע"פ הנהלים ולהימנע מפעולות שיסבכו את המצב.
רעידת אדמה יכולה להתרחש בעוצמות שונות אך אין אנו יכולים לאמוד את הנזק שעלול להיגרם בכל פעם, לכן כאשר מרגישים או שומעים רעידת אדמה- יש לעבוד ע"פ הנחיות.

הנחיות התנהגות בעת רעידת אדמה

1. ברגע שמרגישים או שומעים רעידת אדמה, יש לצאת עם הילדים לשטח כינוס/ לשטח פתוח.
2. סופרים את הילדים והצוות (כמותית) ולאחר מכן בודקים שמית- לפי הרשימה שנמצאת במרחב המוגן.
3. במידה ויש צורך- מזעיקים סיוע של כוחות הצלה או רבש"צ ומתגברים.
4. לאחר מכן יש להעביר דיווחים לגורמים הרלוונטיים (רבש"צ, מוקד גולן/ קב"ט מוס"ח, מפקח).
5. הפעלה יעילה של הילדים לצורך הפגה.
6. חזרה לשגרה/ הנחיות להמשך יועברו לגנת ע"י רבש"צ הישוב המארח או ע"י קב"ט מוס"ח/ מוקד גולן.

דרכי פעולה בעת התרחשות שריפה

שריפה עלולה להתרחש בכל רגע נתון וללא התרעה מראש. בנוסף, התפתחות השריפה היא מהירה ולכן יש חשיבות רבה לקיום פעולות מיידיות ומהירות על מנת להשתלט עליה באמצעות צוות הגן

הנחיות התנהגות בעת שריפה

1. הודעה לילדים על מהות האירוע ועל יעד הפינוי.
2. פינוי אוכלוסייה קרובה.
3. להתקשר לכיבוי-אש.
4. פינוי מבנה הגן – סריקת שטח הפינוי ע"י צוות הגן
5. בדיקת נוכחות בשטח הכינוס
6. לחיצה על לחצן המצוקה ודיווח למוקד.
7. הפעלה יעילה של הילדים, סדר ושליטה בשטח הכינוס.

פעולות נוספות אשר יש לבצע רק לאחר שכל הילדים והצוות בטוחים –

1. סריקת המבנה ושטח החצר.
2. דיווח לרשב"צ הישוב-קריאה למתגברים.
3. הורדת שלטר ראשי של חשמל.
4. פריסת צינורות מים ע"י צוות הגן.
5. הבאת מטפים ע"י צוות הגן.
6. המתנה של אדם מבוגר לצורך הכוונת הכבאים למקום השריפה.

ישנה הפרדה באמצעי הכיבוי בהתאם לסוג החומר:

אמצעי הכיבוי לשימוש	חומרים וציוד בוערים
1. מטפי גז, אבקה.	1. לוחות חשמל, ארונות חשמל, מכשירי חשמל.
2. מים (גלגלון, זרנוק), מטפי גז, אבקה.	2. ציוד משרדי, רהיטים, לוח כיתה, ארונות, נייר, קרטון, בדים, עצים.

*** חומרים כימיים בוערים ומכשירי חשמל אסור לכבות בעזרת מים! ***

נוהל הפעלת מטף

- העיקרון הוא קודם הצלת חיים, ורק לאחר בהמשך, וע"פ יכולת טיפול באירוע, לכן הפעלת המטף לא תהיה על חשבון שמירה על הילדים.
- יש להגדיר מראש איש צוות שתפקידו להרחיק את הילדים מהשריפה ואם ניתן אז איש צוות שני ניגש לטפל בשריפה.
- בכל מקרה של שימוש במטף יש לדווח לסייר גנים/סגן/קב"ט וללחוץ על לחצן המצוקה.

1. פלומבה - יש לקרוע לפני השימוש.
2. ניצרה - יש להסיר לפני השימוש.
3. פתח יציאה האבקה - יש לכוון למקור האש.

הוראות הפעלה:

1. יש להביא את המטף מהמקום בו הוא נמצא.
2. יש להסיר את הפלומבה ואת הניצרה.
3. יש להחזיק את המטף כאשר פתח יציאת האבקה מול מקור האש והמפעיל עם כיוון הרוח.
4. יש ללחוץ לחיצות קצרות ומבוקרת עד להשתלטות על האש.

הערה: במקרה של שריפה גדולה אין לנסות להשתמש במטף

נוהל הדרכת "חפץ חשוד" בגן ילדים

עפ"י חוזר מנכ"ל, ילדי הגן מחויבים לעבור הדרכה בנושא "חפץ חשוד" ע"י הגננת: כלומר- האחריות על העברת ההדרכה כמתחייב מחוזר מנכ"ל גני ילדים הינה באחריות הגננת!
גננת שמעוניינת להתייעץ/ נוכחות קב"ט בהדרכה/ כל דבר נוסף מוזמנת ליצור קשר עם קב"ט מוס"ח.

להלן נהל ההתנהגות בעת אירוע חירום שיש להעביר לילדים:

1. "חפץ חשוד" הינו חפץ בלתי מוכר, שמעורר חשד שמא הונח למטרות חבלה. כל חפץ זר שמקורו אינו ידוע- יש להתייחס אליו כחפץ חשוד!
2. "חפץ חשוד" יכול להיות גם חלק מאמצעי חבלה אשר נשכח או נפל לגורם צה"לי, אף בשוגג, אך מהווה סכנה!
3. קיימים מספר מצבים בהם נאתר חפץ חשוד:
  - מציאת חפץ חשוד בסריקות הבוקר.
  - מציאת חפץ חשוד בעת הימצאות הילדים בגן.
  - מציאת חפץ חשוד במהלך פעילות חוץ/ טיול במושב.
4. מרגע מציאת החפץ והגדרתו כ"חפץ חשוד", יש להרחיק את הילדים ובעדיפות להכניסם למבנה, באם החפץ נמצא בשטח הגן, יש להוציא את הילדים מהגן אל מקום בטוח ומרוחק.
5. סופרים את הילדים והצוות (כמותית) ולאחר מכן בודקים שמית- לפי הרשימה שנמצאת במרחב המוגן.
6. במידה ויש יכולת, לאחר שהילדים בטוחים ורחוקים, יש לתחם את השטח ולהזעיק משטרה.
7. נהלי ההתנהגות בחפץ חשוד אינם מורכבים. זיהוי החפץ, הרחקה/ פינוי, דיווח וטיפול חבלן. חשוב להעביר לילדים בעיקר את המסר כי -

חפץ שלא מכירים - לא נוגעים!!

נוהל בדיקת מכשיר "לחצן מצוקה" בגני ילדים

1. בשל הרגישות הביטחונית והבטיחותית של גני הילדים ישנה חובה להתקין "לחצן מצוקה" בכל גן על מנת לאפשר תגובה מהירה של גורמי הביטחון לסייע לגן בעת אירוע.
  2. בשל חשיבותו של מרכיב ביטחוני זה יש צורך לבדוק את תקינותו ואת ערנות גורמי הביטחון להגעה לגן במהירות האפשרית.
  3. **אחת לחודש** על פי הנחיות משרד החינוך תבוצע בדיקה ל"לחצן המצוקה" על-ידי מנהלת הגן **ביחד** עם רבש"צ או קב"ט מוס"ח.
  4. **אופן הבדיקה:**
    - א. רבש"צ יגיע לגן אחת לחודש לצורך בדיקת מכשיר "לחצן המצוקה".
    - ב. בהגעת הרבש"צ לגן, יחבור לגגנת וביחד ילחצו על הלחצן מצוקה.
    - ג. השימוש נעשה ע"י לחיצה על הלחצנים 1 או 2 והמתנה למענה.
    - ד. כאשר המוקדנית עונה, הגגנת תסביר כי היא מבצעת בדיקה, תוודא כי המכשיר תקין והיא נשמעת היטב.
    - ה. במידה והמכשיר לא תקין והרבש"צ אינו מסוגל לפתור את הבעיה עצמאית, יצור קשר עם המוקדנית ויבקש לפתוח תקלה במוקד ולשלוח טכנאי לתיקון.
    5. בכל בדיקה יתורגל איש צוות אחר בגן (מנהלת/סייעת/מחליפה), על מנת לוודא שכולן מכירות את הנוהל.
- תוכן מסמך זה יוסבר לגגנות וסייעות בכנסי פתיחת שנה וירוענן מעת לעת במהלך השנה ע"י קב"ט מוס"ח רשותי.**

לחצן מצוקה

הדרכת גננות את הילדים בכללי בטיחות

כללי בטיחות עיקריים בהדלקת מדורות בל"ג בעומר

באחריות הגוף המארגן לדאוג שיהיה ליווי מבוגר, בכל הקשור להכנה וביצוע פעילות בהשתתפות ילדים/נוער שבה מובערת אש. למבוגר או למדריך האחראי יהיה טלפון נייד ומספרי טלפון חירום כמו: מד"א, משטרה וכיבוי אש.

לפני כל יציאה לפעילות שיש בה הדלקת מדורות, יש ללמד ולהנחות את הילדים והנוער בכללי הבטיחות במדורה הרשומים מטה:

1. מיקום המדורה יקבע על ידי האחראי לפי הכללים הבאים:
  - בשטח נקי מקוצים, מעשבים, עצים ושיחים
  - במרחק סביר ממבנים וממתקנים
  - לא מתחת לקווי חשמל וטלפון
  - לא בקרבת מתקני דלק
  - ביערות ובחורשות במקומות המיועדים לכך בלבד.
2. ברשות האחראי על המדורה מבוגר יהיה אמצעי בטיחות: מטף כיבוי אש, תיק עזרה ראשונה ופלאפון זמין
3. מומלץ לנעול נעליים שלימות, ללבוש מכנסיים ארוכים וחולצה מתאימה להגנה על הגוף מפני גיצים וגחלים, וכן מעקיצות זוחלים ושרצים ארסיים הנמשכים אל חום המדורה.
4. שטח האש של המדורה יהיה מסומן באבנים מסביב למדורה במרחק של 2.5 מטר לפחות, כדי למנוע מילדים להתקרב אל האש. יש לתת תשומת לב לכך כי מדורה גדולה במיוחד עלולה להתמוטט.
5. הבערת המדורה תעשה על ידי האחראי בלבד. יש להזהיר ולתת את הדעת למסמרים חלודים ומזוהמים הנמצאים מחוברים למשטחי עץ ועלולים לפגוע במשתתפים.
6. חל איסור להבעיר אש באמצעות חומרים דליקים כגון בניזין, נפט וכדומה ואין להחזיק חומרים אלו בקרבת המדורה.
7. חל איסור להשליך מכלים ריקים מכל סוג, חזיזים, קליעי נשק או עץ צבוע בצבעי שמן למדורה. כמו כן אין להתיז דלק על אש בוערת – דבר זה מסוכן ביותר !!!
8. הוספת עצים וקרשים לליבוי המדורה תיעשה על ידי האחראי תוך שמירה על כללי הבטיחות.
9. יש להחזיק בקרבת המדורה אמצעי כיבוי כמו מים, חול למקרה של התפשטות שריפה.
10. במידה וישנה כוונה לישון באזור המדורה, יש לכבות את המדורה באופן מוחלט מבעוד מועד. במדורות המתבצעות בחוף הים תהיה תשומת הלב של האחראים לאיסור מוחלט של רחצה.
11. יש להנחות את המשתתפים שחל איסור להרים אבנים כבדות שעלולים להיות מתחתם נחשים ועקרבים.
12. בסיום האירוע, יש לוודא כיבוי מוחלט של המדורה, בעזרת חול או מים.

כללי בטיחות לחג השבועות

משחקי מים על ידי ילדים בחג השבועות הם מנהג שהתפשט בשנים האחרונות בקרב תלמידי בתי הספר וגני הילדים, משחקי מים אלה כרוכים בסכנות כמפורט להלן:

1. זריקה והתזה של מים על מכוניות נוסעות עלולות להביא את נהג הרכב למצב של איבוד השליטה על הרכב ולגרום לתאונה.
2. שקית מלאה מים היא כמו אבן (ככל שהשקית גדולה יותר, הנזק עלול להיות גדול יותר), ופגיעתה עלולה לגרום לנפגעים ולפציעות בדרגות שונות.
3. השימוש במים על גבי משטחים עלול לגרום לסכנת החלקה.
4. השימוש במים בקרבת מתקני חשמל או נקודות חשמל עלול לגרום להתחשמלות.
5. במקרים מסוימים המשחקים במים משתמשים בצינורות כיבוי אש אשר לחץ המים בהם גבוה, וכתוצאה מכך קיימת סכנה של היפגעות תלמידים.
6. בחלק מהמקרים הילדים משתמשים בחמרי צבע חריפים שהם מכניסים לתוך שקיות המים,
7. צבעים אלה גורמים לפגיעה גופנית, בעיקר לעיניים.
8. חלק ממשחקי המים מתבצעים תוך כדי ריצה של תלמידים (בריחה ורדיפה), מצב זה מגביר את הסכנה להיפגעות תלמידים כתוצאה מהתנגשות במכשולים שונים.

באחריות מנהליות/מוסדות החינוך לקיים הסברה והדרכה אודות הסכנות במשחקי המים ולנקוט צעדים מעשיים למניעתם בין כותלי מוסד החינוך.

כללי בטיחות לחג החנוכה

הוראות מפורטות קיימות גם בחוזר המנכ"ל בנושא זה – חוזר הוראות הקבע סב/6(ב) סעיף 6.9 עמוד 111, וכן: סג/2(ב) אוקטובר 2002 נוהלי ביטחון בטיחות ושעת חירום בגני הילדים, עמוד 47.

1. חג החנוכה עומד בפתח והתכונה לקראתו ניכרת בבתי הספר ובגני הילדים. פעילות מבורכת וחוויתית זו כוללת פעילויות הקשורות למצוות ומנהגי החג ובחלקן נעשה שימוש בחומרים העלולים להוות סכנה ופגיעה בילדים.
2. צוות המורים בבתי הספר והצוות בגן הילדים אחראי לשלומם ובטיחותם של התלמידים, ולכן, עליו לנקוט בכל אמצעי הבטיחות והזהירות על מנת למנוע חלילה פגיעות בהם.
3. **מטרת הפרסום:** מטרת דף זה, להנחות ולהדגיש על הסכנות הטמונות בשימוש במשחקים בחומרים מסוכנים כגון שעווה חמה, שמן רותח והדלקת נרות בחנוכיות העשויות מחומרים דליקים וכדומה.
4. **פעולות ההסברה בבית הספר ובגן הילדים יתמקדו בנושאים הבאים:**
  - לקראת חג החנוכה ינקטו מנהלי בתי ספר וגננות אמצעי זהירות מיוחדים כמפורט בחוזר הוראות קבע סב/6(ב), סעיף 5.1-25, סעיף קטן 6.7, "כללי הבטיחות באירועים שנעשה בהם שימוש באש", כדי למנוע סיכוני אש ושרפה בפעולות ההכנה לחג, בעת המסיבות ובחג עצמו. נוסף לכללים המפורטים לעיל יבדוק אחראי בטיחות האירוע את יישומם של הכללים האלה:
    - א. יש להקפיד שהחנוכיות שהילדים מכינים לא תהיינה מחומרים דליקים, כגון עץ, מוצרי פלסטיק וכד'.
    - ב. בעת הכנת סופגניות יש להקפיד על כללי הבטיחות באש, להיזהר מהתזת שמן ולהקפיד על יציבות הסירים/המחבתות. כל הפעולות של הכנת סופגניות וטיגונן תהיינה בהשגחה צמודה של גננת/מורה. רצוי להכין במקום מטפה כיבוי אש. בגן הילדים רצוי להימנע מהכנת סופגניות.
    - ג. בהכנת נרות משעווה יש להקפיד על הרחקת קערת השעווה הרותחת משיג ידם של הילדים. חובה שמבוגר יכין את השעווה הרותחת. בגן הילדים אין להכין נרות שעווה, אין להמיס נרות, ויש להימנע מכל משחק אתם.
    - ד. תלמידים ידליקו נרות אך ורק בנר דולק ולא בגפרורים.
    - ה. אם מניחים חנוכייה ליד החלון, יש להקפיד להניחה על משטח יציב והרחק מחומרים העלולים להידלק.
    - ו. אין לרקוד עם נרות דולקים בידיים. בסיום יום העבודה, בטרם עזיבת המוסד החינוכי, ובמיוחד הגן, יש להקפיד שלא נשארו נרות דלוקים.
    - ז. אם מתקיימת תהלכות לפידיים או נעשה שימוש כלשהו בלפידים, יש להקפיד שהם יהיו מאובטחים ושהשימוש בהם יהיה בהתאם לכללי הבטיחות המופיעים בחוזר המנכ"ל סב/6(ב) סעיף 6.7 עמוד 109-110.

כללי בטיחות לחג פורים

הנחיות אלו אינן במקום ההוראות בחוזר המנכ"ל בנושא זה – חוזר הוראות הקבע ס/ב/6 (ב)

מסיבת פורים בגן היא אירוע חשוב ומהנה לילדים. עם זאת, ישנם סיכונים רבים הטמונים בצעצועים ובאביזרים הנלווים לחג.

מטרת מסמך זה לסייע בידי הגנת לשמור ולהבטיח את בטיחות הילדים במהלך המסיבה.

הגנת תוציא מנשר להורים ובו תבקש מהם להקפיד על הכללים שלהלן:

- אין להביא לגן אקדחי פיקות וקפצונים, זיקוקים וחומרי נפץ אחרים;
- השימוש בתחפושות יהיה רק מחומרים שאינם דליקים (אסור השימוש בצמר גפן, ניילון וכדומה);
- מומלץ לא להשתמש במסכות, השימוש בשקיות פלסטיק למסכה – אסור;
- משלוח מנות יכיל רכיבי מזון שלא יסכנו את הילדים כמו מסטיקים עגולים, בוטנים, שקדים וכדומה.

הגנת תסביר לילדים את הסכנות הכרוכות בשימוש בחומרים דליקים, באקדחי פיקות וקפצונים ובחפצים חדים.

מומלץ שהילדים יורידו את התחפושות המגבילות את תנועתם ועלולות להיתפס בזיזים ולהכשיל, בעת משחק בחצר ובשימוש במתקני משחקים.

יש לדאוג לבגדי החלפה לילדים לשימוש אחר המסיבה בגן.

יש לבדוק רגישות ילדים למוצרי איפור. כמו כן, מומלץ להשתמש במוצרי איפור המאושרים על ידי משרד הבריאות, כאלו המתאימים למגע עם העור, ושאינם מכילים חומרים רעילים.

כללי בטיחות וביטחון בנטיעות ט"ו בשבט

לקראת ט"ו בשבט יתקיימו נטיעות מקומיות אזוריות או ארציות ובהם משתתפים תלמידים של מוסדות חינוך. מטרת מסמך זה לפרט את הנחיות הביטחון, בטיחות ועזרה ראשונה באירועים אלה:

נטיעות בתוך הישוב

נטיעות בתוך הישוב האשור יינתן ע"י מנהל/ת המוסד מנהל/ת ביה"ס או מנהל/ת הגן.

נטיעות מחוץ ליישוב

נטיעות מחוץ ליישוב מחייבת אשור בכתב מהח"מ:
לצורך כך באחריות מנהל/ת המוסד החינוכי ביה"ס / גן ילדים להעביר מכתב לח"מ ובו פירוט כל הנתונים: מקום, מס' משתתפים, גילאים וכו'.
בקשה יש להעביר 14 ימים מראש.

נטיעות ארציות

נטיעות המאורגנות ע"י קרן קיימת או גופים אחרים מחייבים אשור מתיאום טיולים, באשור שיינתן ע"י תיאום טיולים יפורטו הנחיות הביטחון.

ביטחון

באירועים המתקיימים בתוך הישוב חובת נוכחות מאבטח מ-100 תלמידים ומעלה.
באירועים המתקיימים מחוץ ליישוב ואינם מחייבים באישור מתיאום טיולים – קביעת רמת האבטחה תיעשה ע"י הח"מ.
באירועים מחוזיים / ארציים יש לפעול עפ"י נוהל תיאום טיולים בהתאם לדרישות שיפורטו באשור.

בטיחות

טרם תחילת הנטיעות יש לוודא שהתלמידים נועלים נעליים ולא סנדלים ולבושים בחולצה (כיסוי ראש – עפ"י תנאי מזג האוויר).
חלוקת כלי עבודה תיעשה בצורה קבלתם בבטחה.
המשא המרבי המותר לתלמידים כתות ה-ו היא עד 8 ק"ג, כתות ז-ח עד 13 ק"ג.
פיזור התלמידים למקומות עבודה / נטיעות ייעשה באופן שיהיה קשר עין בין המורה – גננת לבין שאר התלמידים.
יש לוודא שהמרחק בין שני תלמידים העובדים עם כלי עבודה לא יהיה קטן מאורך היד בתוספת אורך כלי העבודה ומרחק בטיחות סביר.
אין לעבוד בכלים בעל ראש דו צדדי.
בעת הפסקת עבודה / נטיעות יקפיד המורה / הגננת שהתלמידים ינעצו את כלי העבודה באדמה או יניחום באופן שהלהב מופנה כלפי משהו.
יש להתאים את גודל כלי העבודה לגיל התלמיד.

עזרה ראשונה

בכל אירוע נטיעות בו משתתפים 200 איש ומעלה חובת נוכחות חובש.
בכל אתר נטיעות בו משתתפים מעל 400 איש יהיה רופא + רכב פינוי
באירועים בהם אין חובת נוכחות איש רפואה יש לוודא המצאות תיק עזרה ראשונה תקני.

דיווחים

על כל יציאה לאירוע של נטיעות יש לפעול בהתאם לנוהל יציאה לפעילות מחוץ למוסד – דהיינו דווח למוקד 106 בבוקר יום האירוע.
במקרה של פציעה חלילה או כל אירוע חריג אחר יש לדווח לח"מ בטלפון 052-4840348.

"וכי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל..." ויקרא י"ט – כ"ג

כללי בטיחות לילדים לקראת החורף

להלן עיקרי הנקודות להסברה בבתי ספר וגני ילדים לקראת עונת הגשמים (הדברים נלקחו מתוך החוזר לבטיחות סב' 6 (ב) מפב' 2002). מקווה שהדבר יסייע לכם בהסברה ובהתמודדות עם תקופה זו ולעבור אותה ללא אירועים חריגים.

עיקרי הנקודות להסברה:

- הסכנות העיקריות בעונת הגשמים הם דלקות, חנק כתוצאה משהייה בחללים סגורים ובלתי מאווררים, סכנת טביעה במקומות מוצפים וסכנת היסחפות בדרכים הנחצות על ידי ואדיות (גשרים איריים).
- לקראת עונת הגשמים יקיימו מחנכי הסברה והדרכה בכללי הבטיחות כדי לספק לתלמידים הבנה של הסכנות האופייניות לתקופה זו וידע באשר למניעת התממשותם.
- ההסברה תותאם לגיל הילדים, והיא יכולה לשאת אופי של שיחה, סדנה המועברת על ידי התלמידים עצמם (בכתות הגבוהות) או כל אופי אחר, לפי שיקול דעתו של המורה המחנך.

הגורמים העיקריים לפריצת שריפות בבית:

- שימוש רב במכשירי חשמל ועומס יתר של שקעים, על כבלים ועל לוחות חשמליים עלול לגרום להתלקחות.
- תנורי חימום בבית נמצאים לעתים סמוך מידי לרהיטים, לבגדים, לשטיחים לזילונות וכד' וגורמים להתלקחותם.
- תנורי נפט מתוחזקים לעתים בצורה לקויה, ועקב טלטולים, לאחר הצתת האש, הנוזל הדליק נשפך וגורם להתפשטות שריפה.
- תנורי גז עלולים לגרום לדליפת גז ולהתהוות ריכוז גבוה שלו באוויר, עד כדי הצתה או פיצוץ.
- טיגון אוכל, כגון סופגניות, לביבות וכו', על גבי מחבת עם שמן או מרגרינה, בעיקר כשהוא מתבצע ללא תשומת לב מספקת, עלול להביא להתלקחות ולפריצת אש או לשפיכת השמן מתוך המחבת.
- עישון סיגריות והנחתן ללא השגחה על רהיט בר בערה הוא תמיד סיכון לשריפה.

כללי התנהגות ומניעה

- יש להקפיד על שימוש נכון במכשירי חשמל.
- יש לשים לב למיקום תנור החימום, ויש לאסור ייבוש או חימום בגדים על ידי הנחתם בסמיכות מסוכנת לתנור החימום.
- יש לסגור את ברז הגז כאשר מריחים דליפה שלו לחדר ולפתוח מיד חלון.
- יש להשגיח כל הזמן על להבת הגז בכיריים כאשר מבשלים או מטגנים.
- אין להרשות אין להרשות טיגון סופגניות או לביבות על ידי ילדים ללא השגחת מבוגר.
- יש לאסור משחק בגפרורים. הורים ומורים צריכים להרחיק גפרורים מהישג ידם של הילדים.
- חשוב ביותר לוודא שיש מטפים וזרנוקים לכיבוי אש בבית הספר ושיודעים איך להפעיל אותם.
- נעילת נעליים או נעלי בית סולית גומי כאשר נוגעים במכשיר חשמל כלשהו.
- במקרה של כווייה יש להשתמש אך ורק במים קרים ולא בתכשירים אחרים ולפנות לקבלת עזרה ראשונה

כללי בטיחות לקראת יציאה לחופשת הקיץ

הקיץ בפתח ועימו הסכנות האופייניות לתקופה זו.

באחריות מנהלים/ות של מוסדות החינוך, מתנסים ואחרים לקיים הסברה ולבצע פעילות לצמצום הסכנות בתחומים הבאים:

בריכות

מותרת שחיה רק בבריכות שיש להם רישיון עסק בר תוקף ואשור משרד הבריאות התקף לשנה זו. יש לפעול עפ"י המפורט בחוזר מנכ"ל באשר לגיל המתרחצים, נוכחות מציל, מספר מלווים ועוד.

ים

הרחצה מותרת רק בחוף ים מוכרז, בנוכחות מציל ובשעות היום. הנחיות בטיחות לרחצה בים, בריכה – בחוזר מנכ"ל – בטיחות ס"ב 6 ב' – מפבר' 2002 עמודים 337 – 425.

סכנת דליקות ומילוט

נכוש עשבייה במתחם המוסד החינוכי – במידה ויש .

לבדוק מעת לעת את אמצעי הכיבוי הקיימים במוסד זרנוקים, מזנקים מטפים וכו'.

אין לחסום אמצעי כיבוי אש ולאפשר גישה נוחה לכל אמצעי הכיבוי.

יש לוודא שנתיבי המילוט פנויים כולל המצאות מפתחות חירום, תקינות יציאות ושערי החירום.

סכנה מזוחלים

על מנת לצמצם את הסיכוי להימצאותם של זוחלים בשטח המוסד החינוכי יש לוודא: פינוי גרוטאות

פינוי צמיגים של כלי רכב (צמיג מהווה סכנה גדולה עקב החום שהוא מפיק והמסתור לזוחל)

ניכוש עשבייה במוסד החינוכי וסביב לו, בעת טיול להיזהר מהרמת חפצים, ולנעול נעליים מתאימות.

סכנת התייבשות

בעת טיולי / סיור יש לוודא המצאות מים אישיים וקבוצתיים בכמות מספקת ועפ"י אופי הפעילות, משכה, מקומה ומזג האוויר השורר באותו יום.

במזג אויר קיצוני אין לקיים טיולים שכרוך בהם מאמץ פיזי – הליכה, וכו'.

יש להקפיד על לבוש מתאים כולל כיסוי ראש.

סיכום

הערכות נכונה והתנהגות מתאימה תצמצם עד למינימום את סכנות הקיץ. אנא התייחסותכם וטיפולכם בהתאם על מנת שנעבור את הקיץ בשלום.

רשימת טלפונים		
טלפון נייד	תפקיד	שם פרטי + משפחה
050-5797111	ראש המועצה	אלי מלכה
050-7438444	דוברת המועצה	דליה עמוס
052-8348551	סגן ראש המועצה	אורי קלנר
052-5767700	סגן ראש המועצה	ירון דגן
050-3038448	מנכ"ל מועצה	עמיחי אלבה
050-7881636	קב"ט רשות	אלי יוסף
058-4061187	קב"ט מוס"ח	יואל פולצ'ק
050-4495442	מוקד גולן- 04-3732096	נטלי קוואז
04-6969728	מזכירת מחלקת ביטחון	חבצלת גמליאל
054-2288776	מנהלת מכלול כוח אדם	אביטל שדה
050-5200361	מנהל מערכות מחשוב	משה זלצר
050-2021272	מנהל מח' חינוך	חגי סמט
0545284050	רכזת גיל הרך	עידית ועקנין
050-7477799	קב"ס	יהודית זלצמן
046969778	מזכירות גיל הרך	דורית בר
04-6969720	מזכירת חינוך	פנינה רוזנר
050-5589186	מנהלת מח' רווחה	אביטל פלכטמן
04-6969735	מזכירת מח' רווחה	ויולטה אברבנל
04-6969780	מבקר המועצה	שמעון דיין
050-8860680	מנהל אגף תפעול	מיקי מנחם
050-7991481	מנהל אגף אחזקות	מני אלוש
04-3732071	מזכירת אגף תפעול	מיה סבג
050-2212666	מנהל מח' תחבורה	עוזי מרדכי
04-6969725	סדרן תחבורה	שלמי אסייג
050-7386719	מנהל מתנ"ס	שרון פז
04-6969749	מזכירת מתנ"ס	איריס סינאוואני
050-5077191	מש"ק אשכול- שוטר קהילתי	דביר אלוני
050-6273632	מפקד בסיס הפעלה מרכז	שחר מזור
050-6278038	מפקד בסיס הפעלה צפון	יוסי כהן
050-5210653	יו"ר מועצה דתית	יצחק נס
050-5757552	מזכיר מועצה דתית	אבי רביבו

צל"ח גן

הקדמה- מטרות הפרק

גן הילדים הוא אחד ממעגלי החיים המשמעותיים בחיי הילד, והגננת היא דמות מרכזית ומשמעותית עבור הילדים, הרואים בה מקור להזדהות, תמיכה ותחושת ביטחון. יש לה תפקיד מכריע בחיזוק הביטחון וביצירת תנאים למוגנות ולהתפתחות תקינה של ילדים למרות הקשיים.

תפקיד הצוותים החינוכיים והמסייעים הוא לשמור על מוגנותם הפיזית והרגשית של התלמידים במערכת החינוך.

היערכות מקדימה מסייעת לטעת בצוותים ביטחון ותחושת יכולת, ולאפשר פעילות עצמאית גם כאשר צוותי הסיוע, בנסיבות מסוימות, מתקשים להגיע מיידית.

לפיכך, היערכות מקצועית וארגונית מוקדמת לקראת אפשרויות שונות של מצבי לחץ יסייעו לגננת לתפקד ביעילות ברגע של אמת

בפרק זה נתייחס למספר תחומים:

1. היערכות ארגונית
2. סדר פעולות בחירום
3. התערבות פסיכו חינוכית- מטרה, תהליך ומבנה ההתערבות
4. כלי החוסן להתמודדות

היערכות ארגונית

ההיערכות הארגונית בחירום כוללת שלושה מעגלי סיוע, בהתאם ליכולת לתת מענה מיידית:

א. צוות גן לשעת חירום (צל"ח גן).

מהווה את מעגל הסיוע המיידית (מתחילת האירוע- 15 דקות), בשל היותו בקרבה מיידית לילדים.

בראש הצוות תעמוד הגננת- מנהלת הגן ואיתה סייעת הגן (וגננת שיח במידה ונמצאת)

צוות גן מורחב (צל"ח מורחב):

צוות גן מורחב לשעת חירום הוא צוות שעליו מוטלת האחריות הארגונית, הניהולית והטיפולית, לתת מענה למערכת הגן: לילדים, להורים ולצוות החינוכי.

הצוות כולל: פסיכולוג מהשפ"ח (שירות פסיכולוגי חינוכי) המלווה את הגן, יועצת חינוכית, נציג הרשות המקומית האחראי על גני הילדים ומפקחת הגן.

ב. צוות חירום יישובי (צח"י)

מהווה את מעגל הסיוע הראשוני (15 דקות- סיום האירוע), בשל היותו גורם הסיוע הזמין ביותר, ומתוקף אחריות היישוב למוסדות החינוך שבתוכו.

בכל יישוב קיים צוות חירום הכולל את כל הגורמים האחראים על מתן מענה בעת אירועי חירום שונים. צוות זה נותן מענה גם למוסדות החינוך ביישוב.

בשעות היום הוגדרו בעלי תפקיד בצח"י הזמינים לרוב בשעות היום (צח"י יום), והם אחראים לתת את המענה הראשוני לגנים ולפעוטונים.

מענה זה כולל:

- א- רבש"צ- שליחת חולית תגבור מכיתת הכוננות, במידת הצורך ובהתאם לנסיבות. איש כיתת כוננות גיע, ויהווה ציר תקשורת ישיר עם הרבש"צ וכן מענה ביטחוני בהיותו נושא נשק.
- ב- מתגברים- צח"י יום אחראי להזעיק את המתגברים, על מנת סיוע נוסף בגן.
- ג- מענה רפואי ראשוני, על פי היכולת
- ד- מענה נפשי ראשוני, על פי היכולת

ג. מכלול חינוך במועצה

מהווה את מעגל הסיוע המשלים למוסד.

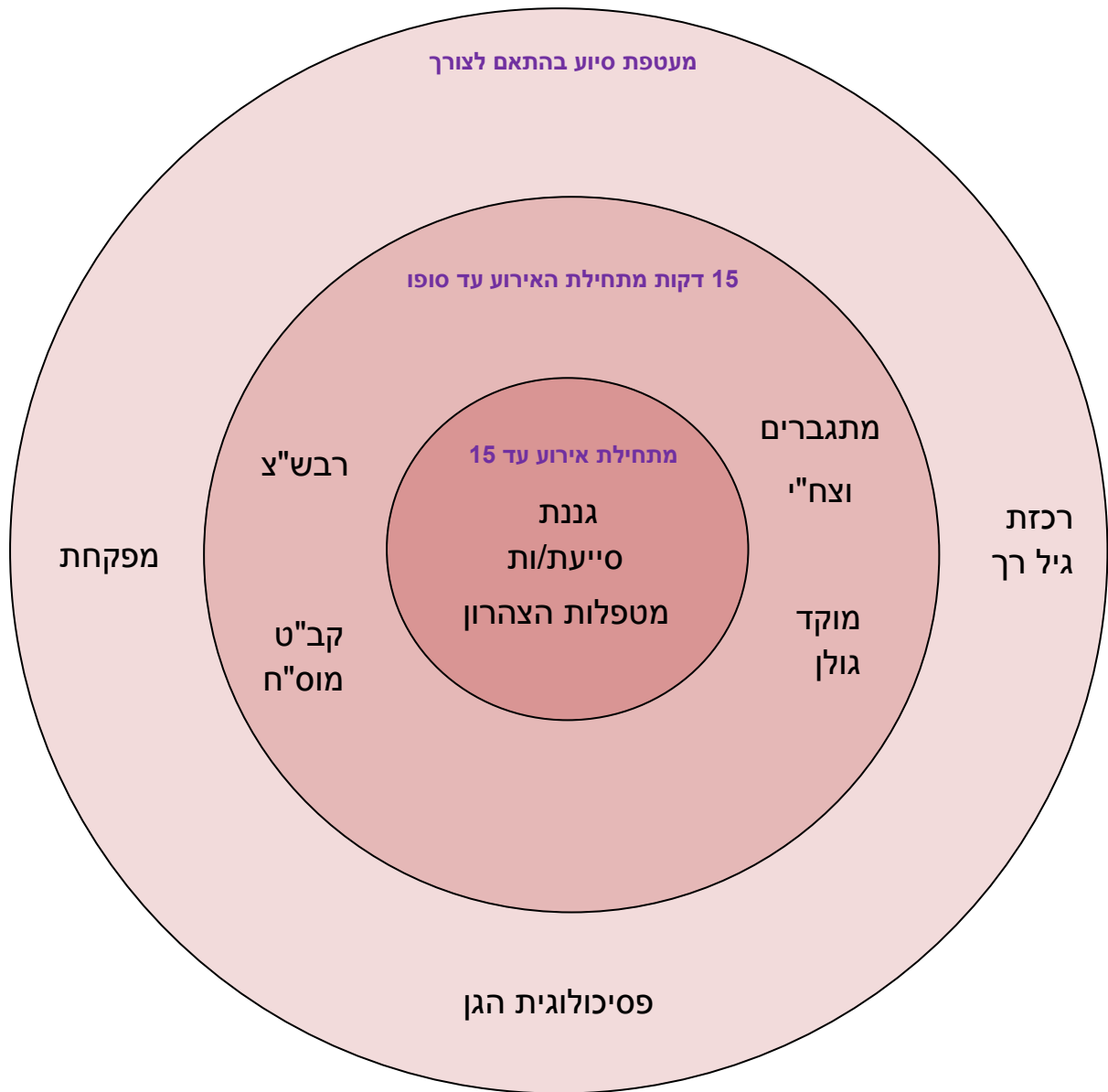
באחריות המועצה לתת את מעטפת הסיוע למוסדות החינוך.

מכלול חינוך במועצה ירכז את כלל המידע והצרכים של המוסדות, ויתאם את פעולות הסיוע למוסד עם מכלולים רלוונטיים במרכז ההפעלה (מטה המועצה בחירום), תוך דגש על הפעלת צוותי התערבות פסיכו-חינוכיים (בהתאם לצורך).

עם קבלת ההודעה במוקד גולן על האירוע-

קב"ט מועצה/ מוסדות חינוך יצא באופן מיידית (במידת האפשר) אל המוסד החינוכי, ויהווה איש קשר למתן הנחיות ביטחוניות.

מנהלת המחלקה לגיל הרך תהיה בקשר עם צח"י היישוב והגננות, לשם הנחיה מקצועית והעברת הנחיות.

צל"ח גן

כחלק מההכנות לקראת פתיחת שנת הלימודים, באחריות של כל גננת להקים צל"ח גן. **צל"ח גן** (צוות לשעת חירום) - הוא צוות שעליו מוטלת האחריות האירגונית, הניהולית והטיפולית, לתת מענה למערכת הגן: לילדים להורים ולצוות החינוכי.

אירוע חירום - הינו אירוע חיצוני דרמטי ופתאומי המערער את שגרת החיים בגן וקוטע את רצף החיים בקרב הילדים ו/או הצוות החינוכי ומחייב התערבות ארגונית, חינוכית טיפולית מותאמת.

אירוע חירום יכול להיות:

1. נקודתי במוסד עצמו (תאונת דרכים, פציעה, מוות, שריפה, אסון בזמן טיול, אלימות קיצונית)
2. התרחשות ברמה מקומית, אזורית או ארצית (כמו: רעידת אדמה, שריפות, שיטפונות וכד').
3. מצבי כוננות ביטחונית.

הערה:

אירוע חירום יכול להתרחש גם מחוץ לשעות הגן, אך השלכותיו נוגעות לילדים ואל היום שלמחרת:

- מעורבות ילד אחד או יותר מילדי הגן באירוע שהתרחש מחוץ למסגרת הגן.
- מעורבות מישהו ממשפחתו של אחד הילדים באירוע.
- מעורבות של מישהו מצוות הגן.
- אירוע שמעורבים בו ילדים צעירים ובשל קרבה פיזית, גיל הילדים, או שהוא מעורר הזדהות ותחושה ש"זה עלול היה לקרות אצלנו".
- אירוע שהתרחש ביישוב שבו ממוקם הגן ועורר חרדה בקרב מעגלים רחבים באוכלוסייה.

בנית צל"ח הגן:

באחריות הגננת-

1. ליידע את אנשי צוות הגן בדבר תפקידם בצל"ח.
2. להגדיר תפקידים- מומלץ להגדיר ביחד עם אנשי הצוות, תוך דיון משותף, את חלוקת התפקידים והמשימות.
3. להעביר לאנשי הצוות עקרונות פעולה, נהלים וסדרי פעולה
4. להעביר דף קשר של מספרי טלפון בין חברי הצוות.
5. לבנות בתחילת שנה קבוצת מתגברים (הרחבה בעמוד הבא)
6. להכין ציוד לשעת חירום (הרחבה בעמוד הבא)

מתגברים:

מאחר וכמות אנשי הצוות בגן קטנה ומוגבלת, מומלץ לגייס 4-5 תושבים מהיישוב (בהנחה שבפועל יוכלו להגיע 2-3 ..) שיהוו כוח מסייע בעת חירום.

להלן הנחיות ונהלים הקשורים למתגברים:

- א- מתגבר לא חייב להיות הורה של אחד מילדי הגן. החשוב הוא שרוב הזמן הוא נמצא ביישוב בשעות היום
- ב- אחריות על בניית קבוצת המתגברים- היא על הגנת. ניתן ורצוי להיעזר בגורמים מהיישוב שמכירים את התושבים (צח"י חינוך/ רכזת חינוך)
- ג- הכשרת המתגברים- צריכה להיות ממוקדת ולכלול דיאלוג המבהיר את מהות התפקיד: סיוע והיענות לפניית הגנת, ביצוע מטלות שהיא, כמנהלת הגן, מטילה על ההורה. ניהול וקבלת החלטות אינם מתפקידי הורים כוננים ויש להבהיר זאת במהלך ההכשרה. כמו כן חשוב שהמתגברים יכירו את הגן והילדים, וכן את מבנה הגן (הדרך למקלט, יציאת חירום ועוד), הציוד לשעת חירום שהוכן בגן: תוכנו, מיקומו, שימושיו.
- ד- **באחריות הגנת להעביר למזכירת הגיל הרך במועצה בתחילת כל שנה את כל הפרטים הבאים של המתגברים: שם+ משפחה, ת.ז, כתובת ונייד. פרטים אלו מהווים פרטי ביטוח עבורם!!**
- ה- יש להעביר לצח"י חינוך רשימת מתגברים (שם+טלפונים), ולוודא שהם יוצרים קבוצת הודעות/ ווטסאפ של המתגברים.
- ו- בזמן אירוע- באחריות צח"י יום לקרוא למתגברים, על מנת שתתפנו לסייע לילדים
- ז- מומלץ להכין מראש רשימת משימות שניתן לתת למתגברים, כאשר הם מגיעים לגן. להלן מס' אפשרויות:
  - השגחה אחראית על הגן
  - סיוע להרגעת הילדים
  - הפעלת הילדים: קריאת סיפור, משחק וכו'
  - מענה טלפוני סיוע בהתקשרות טלפונית דחופה
  - ספירת ילדים וסיוע בהחתמת הורים על טופס שחרור, במידה והורה מגיע לקחת את ילדו

סדר פעולות בגן באירוע חירום:

בכל אירוע חירום יש לעבוד ע"פ הנחיות הרלוונטיות לאותו התרחיש.

ראשית- תמיד עיקרון הפעולה הוא:

קודם מבצעים פעולות מצילות חיים וקריאה לסיוע!! רק לאחר חלוף סכנה המיידית - יש להעביר את הדיווחים.

- א. פעולה מצילת חיים (התרחקות מגורם מסכן, כניסה למרחב מוגן, ספירת הילדים).
  - ב. הזעקת סיוע ע"פ צורך (משטרה, כיבוי אש, מד"א).
  - ג. הפעלה יעילה של הילדים מייד עם הכניסה למיגון על מנת להפחית תופעות דחק
ראה נספח מס' 1 : מודל עזרה ראשונה נפשית
  - ד. בדיקת מצבת נוכחות
  - ה. העברת דיווחים (בעת אירוע ביטחוני חריג ישנו לחץ רב במערכת החינוך לקבלת פרטים במהירות ועל כן חשיבות הדיווח המיידית הטלפונית עולה).
דיווח ראשוני - מיידית: יועבר טלפונית מיד עם היוודע דבר האירוע ל:
    - רבש"צ הישוב.
    - קב"ט מוס"ח/מוקד גולן.
    - למפקח הכולל הממונה.הדיווח ליישוב ולמוקד גולן צריך לכלול:
    - מצבת נוכחות
    - נפגעים/ נעדרים אם יש
    - האם יש צורך בסיוע?
- ו. קשר עם צח"י יום, ושליחת הודעה להורים
  - ז. פעילויות ותרגילים להפחתת מתח **ראה נספח מס' 2: כלי החוסן**
  - ח. פעילות הפגה.
  - ט. מיפוי מעגלי פגיעות והעברת המידע לפסיכולוג/ית הגן ולהורי הילד/ה, על מנת לתאם מענה טיפולי מתאים
  - י. לקראת יציאה ממיגון- יש לתווך את המעבר, ולתת מידע מה הולך להתרחש בזמן הקרוב
  - יא. דו"ח משלים בכתב: יועבר ע"ג הטופס המצורף עד 24 שעות לאחר האירוע
ראה נספח מס' 6: דו"ח תאונה (אירוע חירום/ חריג)

אז מה צריך לעשות...? :

משימות בשגרה:

1. בניית תיק ביטחון וכן תוכנית עבודה שנתית.
ראה נספח מס' 9: תיק ביטחון לגן ילדים
2. בדיקת מרכיבי ביטחון (תיקי ע"ר, אלונקה, לחצן מצוקה, מרחב מוגן ו"הכי מוגן", יציאות חירום, אישור בטיחות).
ראה נספח מס' 10: טבלת עזר לבדיקת מרכיבי ביטחון בגן ילדים
3. הכנת רשימת שמות הילדים, הצל"ח, טלפונים חיוניים, ומיקומם במרחב מוגן ובנקודה נגישה נוספת.
ראה נספח מס' 11: רשימת שמות ילדי הגן
ראה נספח מס' 12: רשימת צוות הגן+ מתגברים
ראה נספח מס' 13: רשימת טלפונים חיוניים
4. ריענון שמות המתגברים בתחילת שנה ע"פ צורך.
5. שליחת פרטי המתגברים למזכירת הגיל הרך במועצה, לשם ביטוח המתנדבים.
6. הגדרת מקום "הכי מוגן שיש" (ע"פ צורך) ושטח כינוס.
7. הכנת ציוד לשעת חירום (ארגז גננת)
8. ווידוא מוכנות של פעילות הפגה מותאמת למצבי לחץ.
9. מפגש עם כל צוות הגן (כולל גננת מחליפה, סייעת מחליפה והורים מתגברים) ומעבר על סד"פ בעת אירוע חירום- מומלץ לזמן למפגש זה את רבש"צ הישוב.
10. בכל אירוע חירום בו הורים או באי כוחם אוספים את הילדים, יש להחתימם על כך, ולכן חשוב לשמור עותק של הטופס הנ"ל במרחב המוגן וכן במקום נוסף נגיש
ראה נספח מס' 14: נוהל שחרור ילדים בשעת חירום

הכנת ציוד לשעת חירום – "ארגז גוננת":

ארגז , רצוי על גלגלים, אמור לעזור לגוננת עם הכניסה למקלט או בעת שהות ממושכת בגן ללא אפשרות יציאה לחצר או חזרה הביתה.

על הארגז להכיל ציוד חירום ואביזרים נוספים שיאפשרו לגוננת להרגיע את הילדים ולהפעילם לאורך זמן.

הארגז ימצא במקום נגיש וחשוב שיהיה נוח להזזה ולפתיחה.

ציוד מומלץ:

פנסים/ תאורת חירום/ גפרורים / נרות

תיק עזרה ראשונה

מזון לשעת חירום

רשימות טלפונים חיוניים

טפסי שחרור ילדים מן הגן בשעת חירום + עט

מדבקות עם שמות הילדים (שניתן יהיה להדביקה על בגדו של הילד)- ייתכן שבמצבים מסויימים ימצאו בגן מבוגרים שאינם מכירים היטב את כל ילדי הגן ואף אינם יודעים את שמם.

רדיו המופעל באמצעות סוללות

בגדים להחלפה (לבנים , מכנסיים, חולצות, גרביים: בגדי קיץ וחורף)

מגבונים לחים

מגבות נייר

לוחות שונים כמו: לוח שחור, לוח מגנטי, לוח פלנלית ואחרים, עם אביזרים תואמים כמו: גירים צבעוניים צורות שונות, אותיות, מספרים, דמויות מסיפורים אהובים ועוד.

תיאטרון בובות, מספר כובעים ואביזרים ל"הצגות"

פלסטלינה, בצק

משחקי קופסה מוכרים ואהובים (ליחידים ולכמה משתתפים)

ספרים מוכרים ואהובים (שתוכניהם נעימים ומרגיעים)

יש להימנע משימוש באביזרים שיש בהם סיכון בשימוש במקום צר (סיכות נעצים וכו')

התערבות פסיכו-חינוכית בגן באירועי חירום:

מצבי חירום שונים מפרים בצורה חריפה את חיי השגרה בגן והם מחייבים את התערבותם של הגננת ושל הצוות החינוכי /וטיפולי למס' קבוצות:

א. הילדים הנפגעים הישירים

ב. קבוצת ילדי הגן הסובבים את הנפגעים

ג. משפחות הילדים הנפגעים

ד. משפחות כלל ילדי הגן

מטרות ההתערבות:

1. **לסייע לילדי-הגן להתמודד** עם תחושות החרדה, אי-הודאות, חוסר השליטה והדאגה שמקורם במצב החירום.
  2. **להגביר את תחושת הביטחון** והמוגנות בגן הן בקרב הילדים והן בקרב הוריהם.
  3. **להוות מודל להתנהגות תומכת ומתמודדת** לילדי הגן ולהוריהם מול המצב המאיים, מתוך ידיעה והכרה בכך שתגובות ילדים מושפעות מאד מתגובות המבוגרים שבסביבתם.
  4. **לאתר ילדים המגיבים בתגובות של מצוקה** לאורך זמן ולהפנותם לאנשי מקצוע לאבחון ולקבלת טיפול עפ"י הצורך.
- בתקופה בה השגרה מופרת לא פעם ע"י מצבי חירום- יש להגביר ערנות ומודעות לקשיי הילדים, לחרדותיהם ולמצוקותיהם ולאפשר גמישות בסדר היום של הגן, לערוך שינויים, כאשר הם נדרשים מכורח המצב, ואף להפחית בדרישות מן הילדים כאשר נראה שהם מושפעים באופן קיצוני מאירועי החיים שבסביבתם.
- ההסתכלות צריכה להיות הן על הילדים כקבוצה אך גם מובחנת, מאחר וחשוב להיענות לכל ילד עפ"י מצבו הרגשי וצרכיו האישיים ובהתאם לתגובות שונות של ילדים שונים.
- יש לשים לב לכך, שבתקופה שבה מתרחשים אירועים טראומטיים, חושפת התקשורת ובעיקר הטלוויזיה את הילדים למחזות קשים ומעוררי אימה של נפגעים והרס. החוויות הקשות שסופגים ילדים דרך כלי התקשורת ודרך שיחות המבוגרים שבסביבתם, עלולות ללוות אותם לאורך זמן ולעתים יבטאו אותן הילדים בגן (במילים ובהתנהגויות), באופן שידרוש מן הגננת להגיב, להסביר, לתקן טעויות, לצקת משמעות לאירועים שלא הובנו ובעיקר: להרגיע את הילדים ולטעת בהם תחושה, שהמבוגרים שומרים ומגנים עליהם.

מהלך ההתערבות:

ההתערבות המתוכננת המתמקדת בילדי הגן, תתקיים בתהליך הכולל מספר שלבים:

1. העברת מידע על האירוע לילדי הגן
2. תהליך עיבוד החוויה- שיחה קבוצתית ופעילות יצירתית, משחקית- סימבולית
3. ארגון חיי הגן באופן הדומה להתנהלות השגרתית
4. קשר עם ההורים – העברת מידע והיענות לפניות
5. שיחות סיכום - הגננת, הצוות החינוכי וצוות החירום המסייע.
6. מעקב אחר התנהגות הילדים בימים ובתקופה שלאחר האירוע.

1. העברת מידע על האירוע לילדי הגן.

עקרונות כלליים:

- הגננת מהווה מודל להתמודדות עם המצב עבור הילדים. הדרך שבה תשוחח עם הילדים ולא רק תוכן הדברים, חשובה ובעלת השפעה על היכולת לווסת ולשלוט ברגשות קשים כדי להתמודד עם מצב לחץ ולהסתגל.
- מידע אמין מעניק תחושה של שליטה במצב.
- יש לתת לגיטימציה לכל רגש ולהעביר את המסר כי מדובר בתגובות נורמליות לאירוע לא נורמלי.
- להעביר מסרים של תקווה הגנה וביטחון, שכן הם מצפים מהמבוגרים שישמרו עליהם. הבהירו לילדים שהמבוגרים בסביבתם יכוונו אותם, יעזרו להם וידריכו את מעשיהם.
- יש לעודד גילויי תמיכה הדדית ושיתוף בין הילדים.
- לחזק ולעודד תגובות נכונות ומסתגלות
- במקביל למתן הלגיטימציה לביטוי רגשות ופחדים- יש לשים דגש על חשיבות החזרה ההדרגתית לשגרה.

מבנה השיחה:

- ההחלטה באיזו צורה לקיים שיחה עם הילדים (שיחות פרטניות/ קבוצות קטנות או לכלל הילדים) תתקבל בהתייחס לאירוע והשפעתו על ילדי הגן, גיל הילדים, יכולת ההבנה שלהם ותחושת הגננת לגבי נחיצות השיתוף.
- לאחר התרחשות אירוע שכולם מודעים לו והוא מכה גלים מתקיימות בין הילדים שיחות ספונטניות והם מעבירים זה לזה ידיעות ושמועות, חשוב לקיים שיחה לכלל ילדי הגן ובמידת הצורך להמשיך לשוחח בקבוצות קטנות ועם יחידים.
- ישיבה בקבוצה של כלל ילדי הגן משרה אווירה של יחד ומפחיתה את תחושת הפחד.
- חשוב שהעברת המידע לילדים תעשה במקום השגרתית בגן: מקום המפגש הקבוצתי, כאשר הילדים יושבים בצורה המקובלת והמוכרת להם מחיי היומיום. (חשוב להפעיל ילדים בחיי השגרה גם במקלט או בממ"ד, כדי שגם מרחב זה יהיה מוכר להם, למקרה שיצטרכו לשהות בו בשעת חירום.)
- יש לזכור כי ייתכן ולא כל המידע ייקלט על-ידי כל הילדים בשיחה אחת, ויהיה צורך לחזור ולהסביר עוד בעתיד. כמו כן, חלק מן הילדים ישהו את תגובותיהם הרגשיות ולא יביעו את עצמם בעת קיום השיחה. חשוב לאפשר להם להתבטא בשלבים מאוחרים יותר כאשר יוכלו לעשות זאת.

- א. מתן מידע אמין:**
יש לתת מידע והסבר אמינים וברורים, המותאמים לרמת ההתפתחות הקוגניטיבית לגבי מה שאירע.
חשוב להקשיב ולבדוק מה הילדים יודעים (איפה היו כשהאירוע התרחש? איך נודע להם? מה ראו?).
אין להשתמש בתיאורים קשים ודרמטיים, אך גם אין להעלים מידע או להתעלם משאלות. חשוב שלא להאריך בהסברים, אך יש לתת תשובות לשאלות המתעוררות אצל הילדים. חשוב ששיתוף ילדי הגן בעובדות ובהתרחשויות יעשה קרוב ככל שניתן לאירוע עצמו- כאשר המידע האמיתי אינו ניתן לילדים, הם מפליגים בדמיונם ומשלימים לעצמם את ה"סיפור" בדרכם הילדית השואבת קטעי מידע מהסביבה. לא פעם ה"סיפור" הראשוני נחרט כה עמוק שקשה לתקנו, כמו כן העיוותים בעובדות לעיתים מקרבים את הילדים למרכז האירוע למרות שעובדתית הם רחוקים ממנו.
- ב. רגשות:**
יש לאפשר לילדים לבטא ולתאר את רגשותיהם בעקבות האירוע, אך מומלץ להתמקד בהיבט החשיבתי (הבנה, הבניית רצף האירועים) על מנת להפחית הצפה רגשית. בנוסף- חשוב לנרמל את הרגשות ולתת להם לגיטימציה
יש לצפות שתגובות הילדים תהיינה שונות זו מזו ויש לכבד את הסגנון והקצב של ילדים שונים בגן. חשוב שהגננת תחזק תגובות מסתגלות של ילדים, מחד גיסא, ותתמוך בילדים שמראים מצוקה מאידך גיסא. לילדים שקצב הסתגלותם איטי יותר חשוב להעביר מסר של סובלנות כלפי קשייהם. נסו להרגיע תגובות של האשמה, זעם תוקפנות ולתעל רגשות אלה לביטויי כאב וצער. ("לעיתים כשקורה משהו כל כך נורא, אנחנו כועסים ורוצים להאשים מישהו, אבל בעצם אנחנו כואבים ועצובים על מה שקרה").
- ג. מחשבות:**
ארגון חשיבתי באמצעות תהליכי הבהרת מושגים, שיעזרו לילדים להבין את רצף האירועים, לעקור הסברים מוטעים שהם עלולים ליצור לעצמם (מציאת "אשמים", סיבות ותוצאות, חשיבה מאגית).
חשוב לסייע לילדים להבחין בין עובדות ובין פרשנויות ושמועות
- ד. כלים להתמודדות:**
בנית "מחסן כלים", ניתן להזכיר ולתרגל את כלי החוסן. **ראה נספח מס' 2: כלי החוסן**
- ה. סיכום:** סיכום קצר של המידע, תוך התייחסות לתכנים הילדים העלו, נירמול הרגשות, והצעות להתמודדות

2. תהליך עיבוד האירוע הטראומטי:

לאחר העברת המידע לילדים, מגיע שלב שבו יש לעזור לילדים להתמודד עם ההצפה הרגשית המאפיינת תגובות במצבים קשים. הילדים זקוקים להנחיה, תיווך וסיוע בעיבוד האירועים וארגון הרגשות.

עיבוד האירוע יכול להיעשות באמצעים מילוליים: שיחות קבוצתיות /ובמפגשים אישיים שתקיים הגנת עם ילדים שמראים צורך לכך. עם זאת, חשוב שעבוד האירוע יעשה גם באמצעים בלתי מילוליים כמו: ציור, כיור, משחק, המחזה, מוסיקה, תנועה ועוד.

- בתהליך השחזור והעיבוד של החוויה במהלך השיחות, וכן גם במשחק ובפעילויות יצירתיות בהם משתתפים הילדים, יש לשים לב לתכנים שמעלים הילדים ולתופעות שיש להתייחס אליהם.
- על הגנת לנקוט זהירות בשימוש במילים שכביכול "ידועות" לילדים, ולפשט מילים אלה כאשר ילדים משתמשים בהם.
- לעיתים בעקבות אירוע טראומטי ילדים מרבים לספר סיפורים דמיוניים, למצוא הסברים מאגיים להתרחשויות ואף לראות את עצמם כמי שנטלו חלק בביצוע (הזדהות עם התוקפן) או כמי שהיו בין הנפגעים (הזדהות עם הקורבן). לדוגמא: "אני ראיתי את המחבל כשהוא התקרב לכיור והוא אמר לי שעוד מעט יהיה פיצוץ", "כל פעם שיורד גשם יכול לקרות פיגוע"
- התנהגויות שונות המעידות על התגברות החרדה מהוות איתותי מצוקה היכולים להתבטא: בתגובות גופניות: כאבי ראש ובטן, שינויים בהרגלי אכילה, הליכה מרובה לשירותים או חוסר שליטה בצרכים, רגישות חושית מוגברת לרעשים, לאור, לריחות, הזעה, רעד, קשיי נשימה, חנק, שלשולים, הקאות, עייפות והרדמויות או לחלופין- קשיי הירדמות והתעוררויות מרובות.
- בביטויים התנהגותיים: חוסר שקט, תגובות מוגזמות של צחוק או בכי, היצמדות למבוגר, התפרצויות ופעלתנות יתר או פסיביות והימנעות, ווכחנות, תוקפנות פיזית ומילולית, טיקים, אוננות.

בתגובות קוגניטיביות: בלבול, ריכוז נמוך, שעמום, שכחנות, חוסר ערנות לסביבה.

בתגובות רגשיות: עצבות, דאגה, פחדים, כעס, עצבנות, ריקנות, צורך בתלות מוגברת באחרים או התנתקות, אפסיות, ייאוש, רגרסיה לדפוסים התנהגותיים אופייניים לילדים צעירים יותר.

- לעיתים מופיעה אצל הילדים תחושה של אחריות ואשמה לגבי האירוע שקרה. לדוגמא: ילד חושב שבעקבות משאלה שהביע בסתר ליבו שיקרה משהו רע למישהו, אכן התרחש אירוע הקשה.
- קיימות לעיתים תגובות קיצוניות של הזדהות עם הנפגעים, כתוצאה מהתעוררות תחושות חרדה. מצבים אלה מביאים לפעמים למצב שילדים מאמינים שהם הנפגעים ומתקשים להפריד בין הנפגעים לבין עצמם.
- יש ילדים המגיבים ב"בריחה" ממצבים המעוררים אצלם חרדה. הם מגיבים באמירות המכחישות קיומו של האירוע, נראים כאילו אינם מתייחסים למה שקרה, כאילו אין הוא נוגע להם, לעיתים הם מביעים תחושות של "שעמום" כאשר הנושא עולה: מפקים, מתעסקים בחפץ כלשהו ועוד.
- הגנת במהלך השיחה ובתצפיות על התנהגויות הילדים במשחק ויצירה, יכולה להתרשם ממצבם הרגשי של הילדים. חשוב להתייחס לתפוסותיהם על מנת לעזור לארגונו מחדש של רצף האירועים, תוך תיקון טעויות ועיוותים.
- ילדים שאותרו בסיכון גבוה יותר (על-פי מעגל הפגיעות), יקבלו התייחסות מיוחדת: פעילות יחידנית, היענות לצרכיהם המיוחדים והגמשת סדר היום או הדרישות

3. ארגון חיי הגן באופן הדומה להתנהלות השגרתית

החזרה לשגרה כוללת התארגנות הדומה לחיי היומיום של הגן, סדר יום ופעילויות מוכרות לילדים. חזרה לשגרה אף כשהיא הדרגתית, יש בה כדי לתת לילדים תחושת המשכיות ורציפות ולהחזיר להם את הביטחון שנפגע (על פי עקרונות הקמ"צ והרציפות). עם זאת, אין לתבוע מהילדים להתנהג "כאילו דבר לא קרה". במהלך הימים שבעקבות אירוע טראומטי חשוב שהמבוגרים בסביבת הילדים (צוות חינוכי והורים) יהיו ערניים וקשובים לצרכי הילדים. החזרה לשגרה לעיתים קשה הן לצוות והן לילדים. התהליך הוא לעיתים איטי ומתסכל. חשוב להתאזר בסבלנות ולגלות סובלנות לדפוסים השונים ולקצב האישי שלהם בעת החזרה לשגרה.

תצפיות על ילדים בגן:

במהלך הימים שלאחר האירוע, ניתן לצפות כי הילדים יגלו טווח התנהגויות רחב. חשוב לערוך תצפיות מעמיקות על הילדים במרחבי הגן השונים, בזמנים שונים של היום, במעברים מפעילות לפעילות. כמו כן יש לשים לב להתפתחויות ולשינויים החלים בילדים במהלך הזמן.

מצבים אפשריים:

1. לא חל שינוי בהתנהגות הילד: יתכן ומצב זה מצביע על כך שיש נטייה להתעלמות והכחשה. לעיתים יופיעו שינויי התנהגות בשלב מאוחר יותר.
  2. החרפת התנהגויות קיימות: לדוגמה- ילד שנטה קודם לכן להתנהגויות תוקפניות - מכה יותר, ילד שנטה לבכי וחרדה- מגיב בבכי רב יותר וכד'.
  3. שינויים קיצוניים בהתנהגות: לדוגמה: ילד שאופיין ע"י דברנות- יסתגר וישתוק תקופות ארוכות, ילד שאופיין ע"י חוסר צייתנות יהפוך לילד ממושמע המתאמץ לרצות את המבוגרים וכד'.
  4. הופעת סימפטומים התנהגותיים: לדוגמה: רגישות יתר לרעשים וקולות (צלצול בדלת או בטלפון, טריקת דלת), אוננות, גמגום והתנהגויות נוספות הנראות חריגות או מוגזמות.
  5. תגובות נסיגה (רגרסיה): חזרה להתנהגויות המתאימות לגיל צעיר יותר: הרטבה, מציצת אצבע, בכי, היצמדות למבוגרים, קושי להיפרד מהורים.
- ילדים שהראו תגובות מצוקה במהלך היום- חשוב להתייעץ עם פסיכולוג/ית הגן וליידע את ההורים באופן פרטני.**

4. קשר עם ההורים:

מומלץ לשתף את ההורים בעמדות החינוכיות ובדרכי ההתערבות בגן במצבים של "שגרת חירום", וכמובן גם בהתערורות שעת חירום בעקבות אירוע טראומטי.

קיומה של תקשורת דו- כיוונית בתקופות קשות תעזור להורים בבית: בהתמודדותם עם שאלות רבות וקשיים שצפים ועולים, היא תסייע גם לצוות החינוכי בגן, והמידע מבית ההורים ירחיב את יכולתו להתמודד עם קשיי הילד ויעזור להיענות לצרכיו הייחודיים. השיתוף יכול להיעשות במפגש עם ההורים בו ייקח חלק איש מקצוע מן הצל"ח, שבו יוכלו לקבל מידע ואף להיוועץ. כאשר לא מתאפשר לקיים מפגש בזמן הקרוב להתרחשות האירוע- ניתן להעביר מידע באמצעות מכתב/ מייל.

בפניה להורים יש לדווח על האירוע ולתאר בפניהם כיצד הוא דווח לילדים: באילו מושגים נעשה שימוש ואילו פעולות ננקטו בגן.

כמו כן, מומלץ להדריך באשר לתגובות השונות הצפויות אצל ילדים בעקבות האירוע, ולהסב את תשומת לבם שאם התגובות תמשכנה זמן רב מהמצופה, ובעוצמה רבה, עד כדי פגיעה בפעילויות היומיום- רצוי שיעדכנו את הגנת ויפנו לעזרה מקצועית. (ניתן לתת את פרטי ההתקשרות עם היחידה להתפתחות הילד במיט"ר)

5. שיחות סיכום

חשוב מאד שהגננת והצוות החינוכי והטיפולי יקיימו שיחת סיכום והפקת לקחים על האירועים בסיום היום. בשיחה זו

יוכלו אנשי הצוותים להעלות את תחושותיהם בעקבות אירוע החירום ובעקבות ההתערבות בגן ויסכמו את התרשמויותיהם מתגובות הילדים והוריהם. בהתאם לכך, ישקלו את אופן התארגנות להמשך הפעילות בטווח הקצר ובטווח הארוך, וכן האם יש צורך בהתערבות נוספת, הכוללת פניה לגורמי טיפול נוספים.

6. מעקב:

בימים הבאים שאחרי האירוע תערוך הגננת מעקב אחר ילדים ותאתר ילדים בסיכון גבוה לפיתוח תגובות פוסט טראומטיות, אלה אשר מאותתים באיתותי מצוקה. במידה וישנם כאלה- יש לפנות לפסיכולוג/ית המלווה את הגן וליידע את ההורים.

בטווח הארוך תזמן הגננת לשיחות התייעצות את הצוות או איש קשר מן הצוות עפ"י הצורך.

נספח מס' 1 : עקרונות מנחים של מודל מעש"ה לעזרה ראשונה נפשית של ד"ר פרחי

אין אירוע טראומטי, יש פרשנות טראומטית. (לאותו אירוע יגיבו אנשים בצורה שונה).

איום קיצוני הישרדותי + חווית חוסר אונים = פרשנות האירוע כטראומה.

צמצום חווית חוסר האונים ← מצמצמת את פרשנות האירוע כטראומה ← הפחתה בתופעות דחק ופוסט-טראומה.

הגדרה מחדש למושג "קפיאה במקום" - נוטים לתפוס את תגובת הקפיאה ככניעה ("אבל לא עשיתי כלום..") פקודת הקיפאון מגיעה מהמוח הלימבי- זו תגובה אוטומטית שמטרתה היא לשרוד. כלומר: הקפיאה היא עצירה לשם הישרדות, היא סוג של לחימה- כשאין אופציות אחרות. ולכן- כל דבר שאדם עושה (ולא עושה) כשהוא מאויים- זו לחימה, כיוון שזו הדרך שלו לשרוד..
קיפאון = התמודדות = לחימה. חשוב ביותר להעביר לאדם את המסר הזה, ולפרש את התנהגותו מחדש: אם זה מה שעזר לך והציל אותך – זה היה טוב ונכון!! בזכות זה אתה פה היום..

תגובות דחק:

- א. בדידות - האדם נסגר בתוך "בועה" שמגנה עליו, אך יש בה גם חוויה של בדידות.
- ב. הצפה רגשית - מצמצמת את יכולת החשיבה - ומכאן גם את יכולת התפקוד.
- ג. קיפאון - קטטוניה. יש פער וחוסר הלימה בין הפעילות הלבבית (דופק מהיר) למצב המוטורי, ולכן בזמן אירוע- מסייעים קודם כל לאנשים במצב קיפאון, כי מצבם הגופני זקוק להתאמה.
- ד. בלבול - בזמן האירוע כל חמשת החושים מתחדדים והמוח מקבל המון מידע. עומס המידע יוצר בלבול, והאדם מתקשה לסדר בצורה כרונולוגית את המתרחש. כשאין סדר- למעשה אין לאדם נקודת סיום לאירוע
- ה. פלאשבקים מחשבות חודרניות, האדם מדמיין שוב ושוב את האירוע (בכל חמשת החושים..). זאת כתוצאה מכך שלא הייתה נקודת סיום לאירוע (ולכן הוא למעשה אף פעם לא נגמר..).
- ו. תלות באחר כשאנו משעינים מישהו עלינו (פיזית ונפשית) אנו נוטלים ממנו את הכוח, ומגבירים את חוסר האונים שלו
- ז. חוסר שקט וחוסר התמצאות קושי בוויסות תנועתית (אדם מתרוצץ הבלי כיוון) קושי בהתמצאות במרחב

בעת סכנה הישרדותית- אין את הזמן והפריבילגיה לחשוב, ולכן מופעלת המערכת הלימבית- האחראית על הפעולות האוטומטיות בגוף (מהירה יותר). המוח הלימבי למעשה עוקף את מערכת החשיבה (המוח הקדמי)
המוח הלימבי נמצא ליד האמיגדלה- שהיא מרכז הרגש במוח.
עידוד הבעה רגשית –> מגביר את פעילות האמיגדלה-> שמפחיתה את פעילות המוח הקדמי –> צמצום יכולת החשיבה וקבלת ההחלטות- < הגברת תחושת חוסר האונים-> הגברת פרשנות האירוע כטראומה –< הגברת הדחק.. וכך נוצר מעגל שלילי: **כשמעודדים להבעה רגשית –למעשה מגבירים את הדחק** (את פרשנות האירוע כטראומה)

זיהוי ילד במצוקה: תפקוד לא תואם ויעיל, הבעת פנים שטוחה, קושי בביצוע פעולות פשוטות, חוסר מסוגלות לסייע לאחרים, רעד בידיים וברגליים, זיעה קרה (ללא קשר למזג האוויר. אגלי זיעה גדולים מאוד)

"משאבי חוסן" – מזוודת היכולות של האדם בשגרה. "חוסן" = הוא היכולת להשתמש באותן יכולות בזמן חרום.
חייבים לתרגל את משאבי החוסן- כדי שנוכל להשתמש בהם בעת הצורך!

את האיום – אין ביכולתנו לשנות, אך את חוסר האונים – כן!! איך? ע"י עידוד לפעילות יעילה מול האירוע

הפעילות מצמצמת הצפה רגשית, ומגבירה תחושת יכולת ומסוגלות אצל האדם.
פעילות יעילה צריכה להיות קשורה לאירוע על מנת שהאדם ירגיש שהוא יעיל למולו (ולכן הפגה איננה פעילות יעילה!
ניתן לעשות הפגה, אך רק לאחר שקדמה לה פעילות שקשורה לאירוע, אחרת לא אפשרנו לאדם לחוות עצמו כיעיל ומסוגל מול האירוע)
בכל מעבר משגרה לחרום- יש להפעיל את הילדים באופן שקשור לאירוע (לספור ולוודא שכל הילדים נמצאים, לסדר את המקלט..)

מודל מעש"ה - פנקס כיס

הנחיות להתערבות מיידית - מעש"ה

מחויבות

- הצטרף למצב הנפגע (ישיבה, עמידה, הליכה)
- הזדהה, אמור מה שמך ושאל מה שמו
- אמור לו שאתה נמצא איתו, ואיך הולך לשום מקום.

עידוד לפעילות

- במידה והנפגע מגיב - עודד אותו לפעילות יעילה
- במידה והנפגע אינו מגיב - בצע לחיצות ידיים בקצב קבוע, ובו זמנית - בקש ממנו ללחוץ חזרה את ידך
לאחר שילחץ את ידך - סייע לו לקום ובהדרגה לקום וללכת.
בהמשך - עודד אותו לפעילות יעילה.
- במידה והנפגע סוער (הולך או רץ) - לך אחריו ותן לו כיוון ומשימה פשוטה לביצוע
- אפשר לו לבחור מבין 2-3 אפשרויות פשוטות

שאלות מחייבות חשיבה

- שאל שאלות פשוטות וסגורות (בן כמה אתה? כמה זמן אתה נמצא כאן?)
- שאלות בחירה (אתה יכול עכשיו להתקשר או קודם לדבר עם המורה. מה תעדיף?)
- שאלות אודות האירוע (כמה ילדים היו ברכב בזמן התאונה? מה השמות שלהם?)

הבניית רצף האירועים

- הסבר את האירוע עפ"י רצף אירועים עובדתי: מה קרה, מה קורה עכשיו ומה צפוי להתרחש בדקות הקרובות.
- הדגש כי האירוע המאיים הסתיים ואינו קיים עוד

נספח מס' 2 : כלי החוסן

חובה	טרומ חובה	סוג הכלי
<ul style="list-style-type: none"> הגננת מלמדת לזהות רגשות מורכבים יותר, ולספר על חוויה תוך אבחנה בין עובדות לבין רגשות ומחשבות. ביטוי רגשות של שמחה, עצב, כעס, פחד, בושה, אשמה, אהבה ודאגה עידוד לבקשת עזרה 	<ul style="list-style-type: none"> הגננת מלמדת לזהות רגשות בסיסיים ולספר על מה שמציק. ביטוי רגשות של שמחה, עצב, כעס ופחד, רוגע (בהקשר של דום ונוח) עידוד לבקשת עזרה 	<ul style="list-style-type: none"> זיהוי, ביטוי והבעה של רגשות
<ul style="list-style-type: none"> הגננת מלמדת להקשיב על ידי מודלינג (לומדת בעצמה הקשבה אמפתית - אסרטיבית) מלמדת את הילדים הקשבה כזו בעזרת "קווה-קווה". כשמדברים על רגשות, ניתן להוסיף שאלות כגון: "ואיך אתה חושב שמרגיש ילד בגן שקרה לו כך וכך?" 	<ul style="list-style-type: none"> הגננת מלמדת להקשיב על ידי מודלינג (לומדת בעצמה הקשבה אמפתית - אסרטיבית) מלמדת את הילדים להיכנס למצב של מונחות בזמן הקשבה לאחר ("דום ונוח" בשירות ההקשבה). 	<ul style="list-style-type: none"> הקשבה
<ul style="list-style-type: none"> הגננת מעודדת מצד אחד לבטא רגש, ומצד שני איך לא לתת לרגש להציף. ויסות רגשי בעזרת חיבוק ודקלום, נשימות אטיות, בלוני רגשות ומעבר לפעולה. הגננת עצמה - שימוש בעש"ן ד"ק כדי לעזור לעצמה לווסת רגש חזק ולעבור למצב של דיבור עצמי 	<ul style="list-style-type: none"> הגננת מעודדת מצד אחד לבטא רגש, ומצד שני איך לא לתת לרגש להציף. ויסות רגשי בעזרת חיבוק ודקלום, נשימות אטיות, בלוני רגשות ומעבר לפעולה. הגננת עצמה - שימוש בעש"ן ד"ק כדי לעזור לעצמה לווסת רגש חזק ולעבור למצב של דיבור עצמי 	<ul style="list-style-type: none"> התמודדות עם רגשות חזקים
<ul style="list-style-type: none"> הגננת משקפת לילדים שלהרגיש טוב (לנצח, להיות בשליטה) זה לפעמים להתאמץ ולפעמים לוותר. 	<ul style="list-style-type: none"> הגננת משקפת לילדים בזמן אמת שלפעמים אנחנו מוותרים ומרגישים יותר טוב (מפסל-מפוסל, פרה עיוורת) 	<ul style="list-style-type: none"> שליטה מאוזנת
<ul style="list-style-type: none"> נשימות אטיות (באמצעות מטפחות/ בועות סבון) תרגילים להרפיית שרירים הילחם או ברח דום ונוח מפחיד ומסוכן המלך אמר הגננת עצמה - שימוש בתרגילי נשימה, הרפיית שרירים ו"המלך אמר". 	<ul style="list-style-type: none"> דום ונוח נשימות אטיות (לימוד בסיסי של מהות הנשימה באמצעות נר/ מטפחת/ בועות סבון) אחד המשחקים יכול להיות תרגיל להרפיית שרירים משחק ים-יבשה הגננת עצמה -תרגילי נשימה, הרפיית שרירים 	<ul style="list-style-type: none"> דום, נוח ואיזון
<ul style="list-style-type: none"> הגננת לומדת את מודל "שלושת הצעדים" כדרך מרכזית לזיהוי מחשבות מכשילות ואיזון. היא מפעילה את הטכניקה על עצמה וגם על הילדים, בלי שהם ילמדו להעביר אותם ממצב של מחשבה טוטאלית מכשילה וחוסר אונים למצב של פעולה. ייתכן שהילד לא מזהה מחשבה בגיל זה. הגננת יכולה להניח או לומר: "אולי אתה חושב...?", "האם זה באמת כך?", "כך אתה אולי מרגיש עכשיו... אז בוא נעשה כך וכך". 	<ul style="list-style-type: none"> הגננת לומדת את מודל "שלושת הצעדים" כדרך מרכזית לזיהוי מחשבות מכשילות ואיזון. היא מפעילה את הטכניקה על עצמה וגם על הילדים, בלי שהם ילמדו להעביר אותם ממצב של מחשבה טוטאלית מכשילה וחוסר אונים למצב של פעולה. ייתכן שהילד לא מזהה מחשבה בגיל זה. הגננת יכולה להניח או לומר: "אולי אתה חושב...?", "האם זה באמת כך?", "כך אתה אולי מרגיש עכשיו... אז בוא נעשה כך וכך". 	<ul style="list-style-type: none"> איזון מחשבות מכשילות
<ul style="list-style-type: none"> הגננת לומדת את "עקרון הדלת" ו "זום במיקוד קשב" מתרגלת תרגילים בשליטה על מיקוד קשב: <ul style="list-style-type: none"> א. שלושת הכובעים ב. התמקדות בהווה - תרגיל התבוננות, תרגיל הצימוק ג. להיות בשמחה - איסוף חוויות חיוביות והיכולת להשתמש בהן ד. מדיטציית צחוק 	<ul style="list-style-type: none"> הגננת לומדת את "עקרון הדלת" ו "זום במיקוד קשב" מתרגלת תרגילים בשליטה על מיקוד קשב: <ul style="list-style-type: none"> א. התמקדות בהווה - תרגילי התבוננות והתמקדות ב. להיות בשמחה - איסוף חוויות חיוביות והיכולת להשתמש בהם ג. מדיטציית צחוק 	<ul style="list-style-type: none"> מיקוד קשב

התאמת שימוש בכלי חוסן

לסיוע בהתמודדות עפ"י סוג המקרה

כלי חוסן מותאמים להתמודדות	סוג המקרה
<ul style="list-style-type: none"> • זיהוי רגש- מרגישונים, שלושת הכובעים • טכניקת שלושת הכובעים בלי הכובעים 	ילד שמתקשה להיפרד מאימא בבוקר
<ul style="list-style-type: none"> • משחק המלך אמר • משחק דום או נוח • נשימה איטית הרפיית • שרירים • תרגיל הצחוק 	עוררות ואי שקט של ילד/ קבוצת ילדים
<ul style="list-style-type: none"> • משחק המלך אמר • משחק דום או נוח • נשימה איטית הרפיית • שרירים • תרגיל הצחוק 	עייפות, חוסר ריכוז של ילד/ קבוצת ילדים
<ul style="list-style-type: none"> • הקשבה פעילה, תרגיל הצחוק ביניהן • שימוש בחיבוק עצמם • דקלום בחרוזים לעצירת תגובה רגשית 	מריבה בין ילדים
<ul style="list-style-type: none"> • זיהוי רגש בעזרת מרגישונים • הקשבה פעילה - (הגנת בתפקיד המקשיבה) • עיבוד חוויה על פי ארבע השאלות • שלושת הכובעים • קופסת חוויות 	ילדה מסתגר (תגובה פאסיבית) בגלל משהו שקרה
<ul style="list-style-type: none"> • עיבוד חוויה על פי ארבע השאלות • הקשבה פעילה (הגנת בתפקיד המקשיבה) • הרפיית שרירים • הדרגתית נשימות אטיות • שימוש בחיבוק עצמי 	ילד שנסער (תגובה אקטיבית) בעקבות משהו שקרה

נשימות איטיות

זה הזמן לשאוף אויר חדש ולנשוף לאט,
ללא מאמץ אפשר את העיניים לעצום.
את היד על הבטן לשים.
ולנשום לאט ובנעימים...

מתי נשתמש?

במצב של לחץ, כשמבינים שמשהו רק
מפחיד ולא מסוכן, כשמתקשים להירדם,
כשמתרגשים מאוד לקראת משהו.

הקשבה פעילה

כדי לעזור לחבר או חברה או כשאני בתוך מריבה
אקשיב בתשומת לב יתרה.
ארפה את גופי, אביע הבנה ותמיכה ואף אנסה להצדיק את עמדתו.
לסיום - אוכל להביע את דעתי.

מתי נשתמש?

כשאני נדרש להקשיב לחבר.

איזון מחשבות מכשילות - מודל 4 הצעדים

- כשמצב רוחי מושפע לרעה
1. אנסה לזהות את המחשבה המכשילה.
  2. אציב בסופה סימן שאלה.
  3. אנסח אותה בדרך יותר נכונה.
  4. אחשוב על פעולה שתגרום לי להרגיש יותר טוב.

מתי נשתמש?

כשאנחנו מוצפים ברגש חזק, כשאנחנו מזהים מחשבה
קשה/מוחלטת, כשיש לנו ביקורת עצמית קשה.

מודל הדלת - הרחבת קשב

משהו מטריד? חושב/ת ללא הפוגה? שאלה על "מה יהיה" שאין לה
כרגע פתרון או תשובה?
נסה/י להחזיר את הקשב בחזרה לכאן ועכשיו.
"לסנן השיחה הנכנסת" או "לא לפתוח את הדלת" למחשבות.
המחשבות יכולות להמשיך לדפוק ולהרעיש,
אבל זה רק רעש או הפרעה וכך יש להתייחס אליהן.

מתי נשתמש?

כשלא מצליחים להשתחרר ממחשבות מדאיגות.

רק מפחיד ולא מסוכן

הלב פועם בחוזקה?
אני קצת ברעדה? זעה קרה?
צריך לבדוק אם אין סכנה -
זה הזמן להירגע...

חיבור והנאה מהרגע - מעבר מעמדה תפקודית לעמדה משחקית

לפעמים חשוב לשים בצד את כל
המחשבות על המטלות והמשימות,
ולנסות מהרגע הזה להנות.

עקרונות לסיפוק תחושת בטחון בגיל הרך

מעק"ב = היענות מיידית, עקבית, יצירת
קרבה פיזית ומגע, השבת בטחון מלא.

מתי נשתמש?
בכל עת שהילד מאבד בטחון ונקלע
למצוקה כלשהי.

הרגעת חרדת פרידה

נהלו מהלך צפוי וחזרתי של הפרידה.
הדגישו מי שומר ודואג לילד כשהורה איננו.
גלו אמפטיה כלפי העצב והגעגוע.
הזכירו שהורה יחזור ויהיה מפגש מחדש.

מתי נשתמש?
כשילדים קשה להפרד מהוריהם, כשהם נתקפים
געגועים להורה ומבטאים עצב וחוסר בטחון.

הרגעת חרדה מאובדן אהבת הורה

הגיבו באסרטיביות ולא באופן מתקיף.
דברו באופן אמפטי על רגשות הילד, כך שיחוש
שמבינים אותו גם אם לא נענים לרצונו.
בטאו חום, קרבה ואהבה כלפי הילד.

מתי נשתמש?

במיוחד בזמן קונפליקט, ריב או אי הסכמה
הכרוכים בכעס.

עקרונות למשחק מהנה, אוהד ותומך בילד

תנו לילד להוביל - לכו בעקבות הילד.
התאימו את קצב ורמת המשחק לילד.
הימנעו מביקורתיות, אך עזרו במידת הצורך.
שמרו על כללים וגבולות, המונעים מהילד
לגרום לנזק תוך כדי משחק.

מתי נשתמש?

בכל עת שנשחק עם הילד.

הרגעת החרדה של הילד מהתחושה שהוא רע

הגיבו באופן שקול ולא תוקפני.
הבחינו בין מעשה מכון ללא מכון.
תנו לגיטימציה לתחושת הצער של הילד על מה שקרה.
עודדו את הילד למעשה מתקן וללקיחת אחריות.

מתי נשתמש?

בעיקר אחרי שהילד עשה משהו
שאינו לשביעות רצונו.

מרכז "חוסן"

ע"ש דונלד ג' כהן ואירווינג ב' האריס
מיסודה של העמותה לילדים בסיכון (ע"ר)

מרכז "חוסן" - רחוב אשרמן יוסף 18 א', תל אביב 6719958 | טל: 7339304-03 | פקס: 7339339-03
מייל: chosen@hosencenter.org.il

עקרונות לסייע בוויסות רגשות בגיל הרך

קבלו והכירו ברגשות הילד.
שקפו לילד את הרגשות שלו,
הכוונות והמחשבות במצב הנתון.
הרגיעו את הילד באמצעות קרבה פיזית.

מתי נשתמש?

במצבים שונים בהם הילד מוצף ברגש חזק,
במיוחד בעת מצוקה.

עקרונות לעידוד עצמאות ותחושת יכולת

עודדו התנסויות עצמאיות תוך שמירה על בטחון הילד והסביבה.
עודדו הנאה מהדרך וההתנסות.
תנו חיזוק מילולי חיובי שמדגיש את היכולת האישית של הילד
לעשות דברים בכוחות עצמו ובדרכו המיוחדת.

מתי נשתמש?

בכל הזדמנות. תמיד חשוב וכדאי לחזק תחושת יכולת!

נספח מס' 3: תוכנית עבודה שנתית לגננת

חודש: _____ שם הגן + ישוב: _____ שם הגננת: _____		
חודש	פירוט המשימה	בוצע
ספטמבר	עדכון נתוני הגן נכון לשנה"ל:	
	תליית רשימת שמות עדכנית של ילדי הגן והורים מתנדבים במקלט/ ממ"ס והעברת העתק לקב"ט מוס"ח	
	בדיקת לחצן מצוקה ע"י הגננת	
	בדיקת תקינות- שערים, מפתחות, מטפים מקלט ואינטרקום	
	ביצוע תרגילים פנימיים של ירי טילים ורעא"ד	
אוקטובר	תדריך בטיחות לקראת סוכות	
נובמבר	בדיקת בטיחות יזומה של הגננת ודיווח במקרה הצורך	
	תדריך בטיחות לילדים לקראת החורף ע"י הגננת	
דצמבר	תדריך בטיחות לילדים לקראת חנוכה	
ינואר	תדריך בטיחות לקראת ט"ו בשבט	
פברואר	השתתפות בתרגיל מוס"ח ארצי	
מרץ	תדריך בטיחות לקראת פורים	
מאי	תדריך בטיחות לקראת ל"ג בעומר	
יוני	תדריך בטיחות לקראת שבועות	
	תדריך בטיחות לקראת חופשת הקיץ	
	סיכום שנה (בטיחות ובטחון)- והעברה לקב"ט מוס"ח	
יולי	ווידוא כי בוצע מבדק בטיחות	
אוגוסט	השתתפות בכנס גננות לקראת פתיחת שנת הלימודים	
חתימת הגננת: _____		

נספח מס' 4: דו"ח סריקות חודשי

דו"ח סריקות חודשי										
שנה"ל:		חודש:					שם הגן:			
חתימה	סריקת סוף יום		לפני יציאה לחצר	סריקת בוקר			תפקיד	שם הסורק/ת	יום	תאריך
	סריקה פנימית	סריקה חיצונית		תקינות גדר	נעילת שערים	סריקה פנימית				
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐			1
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐			2
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐			3
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐			4
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐			5
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐			6
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐			7
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐			8
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐			9
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐			10
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐			11
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐			12
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐			13
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐			14
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐			15
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐			16
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐			17
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐			18
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐			19
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐			20
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐			21
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐			22
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐			23
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐			24
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐			25
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐			26
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐			27
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐			28
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐			29
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐			30
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐			31

יש לבצע בדיקת לחצן מצוקה בתחילת כל חודש

נספח מס' 5: טופס החתמת נהלים גננת משלימה ו/ או סייעת משלימה

שם הגן: _____ מספר הגן: _____

כתובת הגן: _____

שם ומשפחה: _____

ת.ז.: _____

כתובת: _____

הגננת/ סייעת משלימה עברה על חוברת נהלי הביטחון, בטיחות ושעת חרום ומבינה את כל הרשום בחוברת.

תאריך: _____

חתימת סייעת/ גננת: _____

שם וחתימה של מנהלת הגן: _____

נספח מס' 6:

מדינת ישראל
משרד החינוך

דוח על תאונה

הנחיות למנהל/ת/גננת

(מוסדות חינוך שיש להם גישה למנב"ס ידווחו באמצעות המנב"סנט בלבד)

כיסוי חבות (צד ג')

הקרן הפנימית לביטוחי ממשלה בהנהלת "ענבל", חברה לביטוח בע"מ, מכסה את חבותו החוקית של משרד החינוך ועובדיו בלבד, בגין תביעות המוגשות על ידי תלמידי מוסדות החינוך ועל ידי צדדים שלישיים אחרים במקרים מיוחדים. באירועים שנגרם בהם נזק לתלמיד בשל הפרת חובה חוקית של משרד החינוך ועובדיו בלבד, אפשר לפנות לחברת "ענבל" בדרישה לפיצוי בגין הנזק הנטען, לכתובת המצוינת ברשימת התפוצה.

חובת הדיווח

על מנהל/ת/גננת המוסד החינוכי חלה החובה למלא דוח על כל תאונה אשר אירעה לתלמיד במהלך פעילות רשמית של המוסד החינוכי, כולל במקרה שאירע מחוץ לכותלי המוסד, כגון סיור לימודי, טיול, יום ספורט, פעולות של"ח, או בפעילות לימודית במוסד אחר. **שבעקותיו נדרש טיפול רפואי.**

בכל אחד מהמקרים שלהלן יש לדווח מיידית לאחראי על הבטיחות במחוז או למנהל המחוז, קודם למילוי הדו"ח:

- אם אירע מקרה מוות, חלילה.
- אם הפציעה אנושה, או אם נגרם נזק גופני חמור, כגון קטיעת איבר.
- אם הגורם לתאונה הוא מפגע בטיחותי מסוכן.
- אם יותר מתלמיד אחד נפגע בו-זמנית מאותה הסיבה.

הנחיות למילוי הדוח

יש למלא את הדוח המצורף ולהפיצו עפ"י רשימת התפוצה המפורטת מטה. על המעטפה יש לציין "דוח תאונה".

- א. הדו"ח ימולא בכל הסעיפים בכתב יד קריא ע"י מנהל המוסד החינוכי בלבד מפי התלמיד/הורה/מורה/אחר.
- ב. דיווח ראשוני על התאונה יישלח תוך שבעה ימים מיום התאונה. פרק זמן זה ניתן כדי לאסוף את מרב הפרטים והידיעות על מצבו הראשוני של הנפגע ועל נסיבות המקרה.
- ג. דוח משלים (הספח העליון): היה ונעדר התלמיד מחמת התאונה, ימולא וישלח ל"ענבל" מיד עם שוב התלמיד ללימודים, ו/או קבלת המסמכים הרפואיים.
- ד. אי מילוי הדוח כנדרש לא ייחשב כדיווח על התאונה ויחזור למוסד החינוכי להשלמה.
- ה. אין למסור העתק או צילום של הדוח לכל גורם, למעט המכותבים בתפוצה, אלא אם כן ניתן לכך היתר מהיועץ המשפטי של המשרד, או שיש בידי המבקשים אישור שהם מייצגים את חב' הביטוח "ענבל".

תפוצה

1. מקור – הקרן הפנימית לביטוחי ממשלה בהנהלת "ענבל" חברה לביטוח בע"מ, רח' ערבה 3, קרית שדה התעופה, ת"ד 282, נתב"ג 70100
2. העתק – למפקח/ת על ביה"ס/הגן
3. העתק – למנהל/ת המחלקה לחינוך ברשות המקומית/לבעלים של המוסד החינוכי
4. העתק – למנהל המחלקה לביטוח במשרד החינוך, רח' שבטי ישראל 34, ירושלים 91911
5. העתק – בתיק תאונות במוסד החינוכי.

מידע נוסף בנושאי הביטוח השונים אפשר למצוא באתר המחלקה לביטוח, בכתובת www.edu.gov.il/bitach

זכרו!

תאונות אינן קורות, הן נגרמות; קיימו את כללי הבטיחות ומנעתם תאונה!

ח"ה 036010

נספח מס' 6 המשך

<p>דו"ח משלמים</p> <p>בהמשך לדוח מיום _____</p>	
<p>שם הנמגע: _____ ת"ז: _____</p> <p>(יכולה וישראל מיד לאור שוב התלמוד ללימודים ו/או קבלת מסמכים רשמיים)</p>	<p>שם המוסד: _____</p> <p>תאריך התאונה: _____ / _____ / _____</p>
<p>סמל המוסד: _____</p> <p>שם המוסד: _____</p>	<p>היישוב: _____</p>
<p>נמגע/ה נעדר/ה מלימודים מיום: _____ ועד יום _____ סה"כ _____ ימים מתוך זה מאושפז/ת בבי"ח _____ ימים. מצ"ב מסמכים רשמיים הקשורים לתאונה.</p> <p>החתימה המנהל/ת - _____ תאריך: _____</p>	

<p>מדינת ישראל</p> <p>משרד החינוך</p>	
<p>לגבי תלמיד/חניך שנמגע במסגרת בית ספרית בשטח המוסד הודגמו או מחוצה לו. אין כאמור בדיווח זה כדי להציג תמונה מלאה של כל נתוני האירוע.</p>	
<p>הודעות למולו הן: _____</p> <p>1. הדוח וישראל תוך 7 ימים מיום התאונה ויכולה על כל פרטיו.</p> <p>2. מועד הקדחת או מסמכים רשמיים וישראל בנגיד.</p> <p>3. המוסד וישראל במכתב יד בחדר הקיבוצי על מנהל המוסד החינוכי בלבד.</p> <p>4. התמורה כמצוין בתחילת המודעות.</p>	
<p>תאריך התאונה: _____ / _____ / _____ שעת התאונה: _____ : _____</p> <p>תאריך הדיווח: _____ / _____ / _____ אם הדיווח הוא לאחר 7 ימים יש לציין סיבה _____</p>	
<p>במסגרת פעילות בית ספרית ☐ כן ☐ לא ☐</p>	

<p>פרטי המוסד החינוכי שבו לומד התלמיד</p>	
<p>סמל המוסד: _____</p> <p>שם המוסד: _____</p> <p>שם המנהל/ת-נגנת: _____</p> <p>המעמד המשפטי: _____ (רשמי/מוכר/סטוד)</p> <p>הרוא"ל: _____</p> <p>היישוב: _____</p> <p>הרחוב: _____</p> <p>המספר: _____</p> <p>המיקוד: _____ מס' הטלפון _____ מס' הפקס _____</p>	<p>פרטי הנמגע</p> <p>מספר הזהות (כולל ספרת ביקורת): _____</p> <p>שם המשפחה: _____ השם הפרטי: _____</p> <p>שם האב: _____ שם האם: _____</p> <p>מין הנמגע: ☐ ז' ☐ נ' ☐ תאריך הלידה: _____ / _____ / _____</p> <p>היישוב: _____ הרחוב: _____ המספר: _____</p> <p>המיקוד: _____ מספר הטלפון בבית: _____ הכיתה: _____</p>

סוג המוסד	מקום התאונה	חלק הגוף הנפגע	סוג הפעילות	נסיבות התאונה
☐ גן	☐ כיתה	☐ ראש	☐ הפסקה	☐ נמילה
☐ יסודי	☐ אולם התעמלות	☐ עיניים	☐ חינוך גופני	☐ התחשמלות
☐ חטי"ב	☐ חדר מלאכה	☐ פנים	☐ טיול	☐ כוויה
☐ תיכון עיוני	☐ סדנה	☐ שיניים	☐ שיעור	☐ הרעלת חומ"ס
☐ תיכון מקצועי	☐ מעבדה	☐ גפיים עליונות	☐ שיעור מקצועי	☐ בליעת עצם זר
☐ בי"ס חקלאי	☐ אחר, פרט:	☐ גפיים תחתונות	☐ אחר, פרט:	☐ פגיעה מרכב
☐ מנימייה	☐ מסדרון	☐ אצבעות		☐ פגיעה מדלת
☐ מוסדות תדניים	☐ שירותים	☐ חזה		☐ החלקה
☐ אחר, פרט:	☐ מדרגות	☐ גב		☐ דקירה
	☐ חצר	☐ גוף		☐ טביעה
	☐ מגרש ספורט	☐ צוואר		☐ עקיצה/נשיכה
		☐ אבר מין		☐ אחר, פרט:
		☐ בטן		

תיאור התאונה (סמן - ימולא על מנת/ת המוסד מנהל/ת/הורה/אחר; יש לציין עובדות בלבד)

_____

_____

_____

דיווח למנהל/ת/נגנת על ידי: שם המשפחה: _____ השם הפרטי: _____ התפקיד: _____ הכתובת: _____ מס' הטלפון: _____

העדים לתאונה (אם חיו יש למלא את פרטיהם)			
1	השם המלא	התפקיד	המען
2			
3			
מחנך/ת מורה שנכח במקום התאונה			
1	השם המלא	התפקיד	המען
2			
טיפול רפואי בנפגע במוסד החינוכי			
שם המטפל	התפקיד	בוצע פינוי באמצעות	הוזמן אמבולנס
		כן / לא	כן / לא
		לא	כן
שם המטפל			
התאריך			
השעה			
שם מקבל ההודעה			
הקשר לנפגע			
שם מוסר ההודעה			
התפקיד			
סיבה לאי מסירת ההודעה:			

החתימה המנהל/ת/נגנת בלבד _____ תאריך _____

נספח מס' 7: טופס הפנית מתנדב

בכותרת זו יש למלא את פרטי המוסד החינוכי

טופס הפניית מתנדב

לכבוד: המוסד לביטוח לאומי – מנהל הגמלאות פגיעה בעבודה
(אין צורך לשלוח למוסד לביטוח לאומי)

הרינו מאשרים בזאת,

כי המתנדב/ת:

ת.ז.:

כתובת:

התנדב/ה לעבוד

בתפקיד:

למען (הגוף או האדם שלמענו נעשית הפעולה ומקום הפעולה):

החל ביום: לתקופה של:

הפניה זו ניתנה לעניין פרק י"ג "תגמולים למתנדבים" לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב) התשנ"ה-
1995 (פרק 2 לחוק בנוסחו הקודם), שלפיו מבוטחים מתנדבים מן הסוג הנ"ל בדומה לביטוח החל על
נפגעי עבודה.

תאריך ההפניה	שם המוסד המפנה	כתובת המוסד המפנה	טלפון	שם וחתימת נותן
-----------------	----------------	-------------------	-------	----------------

*תוקפה של ההפניה הוא למשך שנה אחת בלבד או קודם לכן, אם נקבע בה מועד מוקדם יותר.

העתקים: למתנדב ולמוסד החינוכי.

נספח מס' 9: תיק ביטחון לגן ילדים

באחריות גננת למלא ולהעביר עותק למוקד/קב"ט מוס"ח:

שם הגן: _____
קבוצת גיל: _____
מספר ילדים: _____
מס' טלפון: _____
מס' פקס: _____
כתובת E-mail: _____
כתובת _____
הגן: _____
שעות פעילות הגן: _____

פרטי מגיש עזרה ראשונה המוסמך בגן:

שם פרטי: _____ שם משפחה: _____ תפקיד בגן: _____
תוקף התעודה: _____ מיקום ערכות עזרה ראשונה בגן: _____

שטח מבנה הגן :

גודל שטח המבנה במטרים, בערך: _____
סוג המבנה _____
סוג דלת ראשית _____
סוג חלונות : זכוכית/ פלסטיק _____
סוג חלונות- הזזה/ כנפיים _____

סריקות:

סריקות בוקר- גננת/ סייעת בשטח הפנימי של הגן, בין השעות, 07:00-07:30 בבוקר.

נקודות תורפה: צמחייה, חדר זבל, שטח נסתר, אחר _____

נספח מס' 10: טבלת עזר לבדיקת מרכיבי ביטחון בגן ילדים

מס'	הנושא	מהות הבדיקה	תקין	לא תקין	הערות
1.	הגדר	גדר רשת מולחמת / גדר פרופילים בגובה 2 מ' ממשטח הדריכה התחתון			
2.	השערים	שער כניסה להולכי רגל			
		שער יציאת חירום נעול, מיקום המפתח ובדיקת פתיחה/נעילה			
3.	לחצן המצוקה	לחצן מצוקה מחובר למוקד ביטחוני			
4.	הטלפון	הימצאות קו טלפון פעיל			
5.	פעמון/ אינטרקום	הימצאות פעמון או אינטרקום בין השער לעמדה נגישה בתוך הגן (בגן שלא מותקנת בו טלוויזיה במעגל סגור אין לאשר התקנת נעילה חשמלית)			
6.	ציוד ע"ר	תיק ע"ר בגן תיק ע"ר+ אלונקה בכניסה למרחב המוגן			

נספח מס' 11: רשימת שמות ילדי הגן

רשימת שמות ילדי גן _____ בישוב _____ שנה"ל _____

מס'	שם פרטי+ משפחה	שם האב	פלאפון של האב	שם האם	פלאפון של האם
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					
32					

נספח מס' 12: רשימת צוות הגן + מתגברים

מס'	שם פרטי+ משפחה	תפקיד	טלפון נייד	טלפון בבית	נייד בן/ בת הזוג
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					

נספח מס' 13: טלפונים חיוניים

רשימת טלפונים חיוניים			
		100	משטרה
		101	מד"א
		102	כב"א
טלפון אדום (למקרי חירום בלבד!!) למוסדות חינוך: 04-6969799			
תפקיד	שם	טלפון במשרד	נייד
משרד החינוך	מפקחת כוללת	יעלי ארמה-אורן	04-6500257
	מפקח/ת יועצים במחוז	אלי מזרחי (מ"מ) צביה זמיר (ממ"ד)	04-6500312 04-6500176
	מנהלת היחידה להתמודדות במצבי לחץ חירום ומשבר (שפ"י)	ד"ר יוכי סימן טוב	02-5603236
	מדריכה אזורית מטעם שפ"י ברמת הגולן	ליאת שגיב- היקרי	בבי"ס מצפה גולן: 6605301
מוקד גולן			*3254
קב"ט מועצה			אלי יוסף
קב"ט מוס"ח			יואל פולצ'ק
מנהל אגף חינוך			גדי להב
מנהל מחלקת חינוך			חגי סמט
קצינת ביקור סדיר			יהודית זלצמן
מנהלת שפ"ח			מאירה בורנשטיין
מנהלת מיט"ר			אביטל פלכטמן
לוגיסטיקה			אבי שרון
דוברות			דליה עמוס
תחבורה			עוזי מרדכי
מתנ"ס: הנהלה- קצרין			שרון פז אגאי
שלוחת בני יהודה			משרד- 6605324 ישר- 6600003
שלוחת חספין			משרד- 6763186 ישר- 6600594
שלוחת מרום גולן			משרד- 6960169 ישר- 6961582
רשב"צ			
יו"ר צח"י			
מנהל קהילה			
צח"י יום			
משרד			
חמ"ל היישוב			
מרפאה			
רפואה	פוריה	04-6652211	מיון 04-6652803
	זיו	04-6828811	מיון 04-6652802
	העמק	04-6494000	מיון 04-649356/7
	רמב"ם	170-0505150	מיון 04-7771300

מועצה אזורית גולן ת.ד. 13 קצרין 12900, טלפון: 04-6969727/8, פקס: 04-6961911

שיטור קהילתי- 0505077191, מוקד גולן- 04-3732099

e-mail: kbt-edu@megolan.org.il

נספח מס' 14: נוהל שחרור ילדים בשעת חירום

נהלים:

- עפ"י חוזר מנכ"ל- רק הורה/ מיופה כוחו יכול להוציא ילד מהמוסד.
- במידה והורה אינו יכול להגיע- ייפוי כוח יכול להיעשות גם טלפונית (הורה מאשר לאיש הצוות מהמוסד מי לוקח את הילד/ה, וכי הדבר בידיעתו ועל אחריותו).
- הורה/ מיופה כוחו המוציא ילד מהגן- ימלא את כל הפרטים בטופס זה, ויחתום את שמו.
- האחריות לביצוע מילוי הטופס- על הגננת האחראית.
- בתום האירוע- יש לעדכן את הרבש"צ במצבת נוכחות עדכנית (מי הילדים שנלקחו), עמ"נ שיעביר לצח"י.

רישום ילדים שנלקחו ע"י הורים			
מס'	שם הילד/ה (פרטי+מש')	שם מלא מבוגר מורשה	סוג הקרבה לילד
		חתימת המבוגר המורשה	
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			
16			
17			
18			
19			
20			
21			
22			
23			
24			
25			
26			
27			
28			
29			
30			
31			
32			